

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
KRIMINĀLTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**ADVOKĀTU BIROJA DARBINIEKU
KRIMINĀLPROCESUĀLĀ IMUNITĀTE**

BAKALaura DARBS

Darba autore: **Sabīne Russaka**

Studenta apliecības nr. sr18048

Darba vadītāja: Dr. iur. Kristīne Strada - Rozenberga

RĪGA 2021

Saturs

<i>Ievads</i>	4
1. ADVOKĀTU BIROJU DARBĪBAS VISPĀRĪGS APSKATS	5
1.1 Darbinieki, kuri amatu veic advokātu birojā	5
1.1.1. Jurists kā advokātu biroja darbinieks	8
1.1.2. Jurista palīgs kā advokātu biroja darbinieks un citi darbinieki	10
1.2. Advokātu biroja darbinieku pienākumi	12
1.2.1. Jurista un jurista palīgu pienākumi	15
1.2.2. Citu darbinieku pienākumi, kas saistīti ar advokātu birojā aizsargājamo informāciju	20
1.3. Advokātu biroja rīcībā esošā informācija	21
1.3.1. Advokātu rīcībā esošā informācija	22
1.3.2. Informācijas apjoms ar ko strādā juristi, juristu palīgi advokātu birojā	25
1.3.3. Informācija, ar ko iepazīstas citi advokātu biroja darbinieki	25
2. KRIMINĀLPROCESUĀLĀS IMUNITĀTES MĒRĶIS AR KO TIEK AIZSARGĀTA INFORMĀCIJA ADVOKĀTU BIROJĀ	27
2.1 Kriminālprocesuālās imunitātes mērķis advokātiem	28
2.2 Imunitātes mērķis juristiem, juristu palīgiem	30
2.3. Kriminālprocesa likuma procesuālās imunitātes atbilstība juristu, juristu palīgu imunitātes mērķim	32
2.4 Kriminālprocesa likuma procesuālās imunitātes atbilstība citiem darbiniekiem advokātu birojā	34
3. IESPĒJAMĀ PIEŠĶIRAMĀ KRIMINĀLPROCESUĀLĀ IMUNITĀTE ADVOKĀTU BIROJA DARBINIEKIEM	36
3.1. Nepieciešamie likumu grozījumi kriminālprocesuālās imunitātes attiecināšanai uz advokātu biroja darbiniekiem	37
3.1.1 Kriminālprocesa likumā veicamie grozījumi	38
3.1.2 Advokatūras likumā veicamie grozījumi	40
3.2 Kriminālprocesuālās imunitātes attiecināšana praksē uz advokātu biroja darbiniekiem	42
3.2.1. Problemātika piešķirot kriminālprocesuālo imunitāti juristiem, juristu palīgiem	44
3.2.2. Ieguvumi krimināltiesībās piešķirot imunitāti arī advokātu biroja darbiniekiem	45
KOPSAVILKUMS	47
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	49
Literatūra	49
Normatīvie akti	52
Juridiskās prakses materiāli	53

Anotācija

Bakalaura darbā autore analizē, vai advokātu biroja darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte, kā arī kādi ir problēmjaudājumi attiecībā uz kriminālprocesuālās imunitātes neattiecināšanu uz advokātu biroja darbiniekiem. Temats ir aktuāls, jo līdz šim Saeimā ir bijis iesniegts priekšlikums grozīt Advokatūras likumu, piešķirot arī advokātu biroja darbiniekiem kriminālprocesuālo imunitāti, taču šis priekšlikums tika noraidīts. Autores mērķis ir noskaidrot, vai advokātu biroja darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte vai nav. Mērķa sasniegšanai autore analizē advokātu biroja darbinieku pienākumus un salīdzina tos ar tiem pienākumiem, uz kuriem advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti.

Kopsavilkumā darba autore identificējot problēmjaudājumu, veicot uzdevumus izpētei, nonāca pie secinājuma, ka advokātu biroja darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte, kā arī izvirzīja priekšlikumus šīs kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanai.

Atslēgvārdi: kriminālprocesuālā imunitāte, advokātu birojs, grozījumi, darba pienākumi, jurists.

Annotation

In the bachelor's thesis, the author analyzes whether the employees of the law firm need criminal procedural immunity, as well as what are the issues regarding the non-extension of criminal procedural immunity to the employees of the law firm. The topic is topical, because so far a proposal to amend the Law on the Bar has been submitted to the Saeima, granting also the immunity of criminal procedure to the employees of the law office, but this proposal was rejected. The aim of the author is to find out whether the employees of the law firm need immunity from criminal proceedings or not. To achieve the goal, the author analyzes the duties of the employees of the law firm and compares them with those duties to which the lawyer enjoys criminal procedural immunity.

In summary, the author of the paper, identifying the problem, performing tasks for research, came to the conclusion that the employees of the law firm need criminal procedural immunity, as well as put forward proposals for the granting of this criminal procedural immunity.

Keywords: criminal procedural immunity, law firm, amendments, job responsibilities, lawyer.

Ievads

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas astotais pants paredz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību, tas ir, arī korespondenci starp advokātu uz klientu. Tas nozīmē, ka advokātiem demokrātiskā sabiedrībā ir piešķirta svarīga loma - prāvnieku aizstāvība. Tomēr advokāti nevar veikt šo būtisko uzdevumu, ja viņi nespēj garantēt tiem, kurus aizstāv, ka viņu korespondence paliks konfidenciāla.¹ Kā jau zināms, ne visi advokāti strādā izolēti no citām personām. Ir advokātu biroji, kuros uz darba līguma pamata pieņem darbā tehnisko, saimniecisko, konsultatīvo personālu, kuriem tiek uzdoti dažādi darba pienākumi, kas saistīti ar kādu konkrētu krimināllietu. Šādas situācijas apdraud advokātu biroja klientu intereses, jo uz advokātu biroju darbiniekiem nav attiecināta kriminālprocesuālā imunitāte.

Saeimas juridiskā komisija ir izskatījusi šos grozījumus, lai piešķirtu imunitāti, taču noraidījusi grozījumu pieņemšanu Advokatūras likumā. Tādējādi, šo situāciju atstājot neregulētu, un, pieļaujot, ka advokātu biroja darbiniekus var noprotināt par krimināllietu, kā arī izņemt dokumentus no darbiniekiem.

Šī bakalaura darba mērķis ir noskaidrot problemātiku saistībā ar kriminālprocesuālo imunitāti advokātu biroja darbiniekiem, kā arī, vai advokātu biroju darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte, un, ja ir nepieciešama, izvirzīt priekšlikumus ar kādiem likuma grozījumiem to varētu piešķirt.

Lai sasniegtu bakalaura darba mērķi, tiek izvirzīti sekojoši uzdevumi:

- 1) identificēt, kuru profesiju pārstāvji ir uzskatāmi kā darbinieki advokātu birojā;
- 2) noskaidrot, kādi pienākumi ir advokātam, un, uz kādiem pienākumiem advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti;
- 3) identificēt un uzskaitīt advokātu biroja darbinieku pienākumus advokātu birojā;
- 4) salīdzināt, vai advokātu biroju darbinieku pienākumi sakrīt ar tiem advokāta pienākumiem, uz kuriem advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti;
- 5) izvirzīt problēmjaudājuma risinājumus, izvirzīt priekšlikumus.

Metodes, lai sasniegtu bakalaura darbā noteiktos mērķus, darba autore izmantos tādas zinātniski pētnieciskās metodes kā aprakstošā, analītiskā un salīdzinošā. Aprakstošā metode tiek izmantota, lai varētu identificēt advokātu biroja darbinieku pienākumus, informācijas apjomu, ar ko strādā advokātu biroja darbinieki, kā arī noskaidrotu advokātu pienākumus, uz kuriem tie bauda kriminālprocesuālo imunitāti. Analītiskā metode tiek izmantota, lai rastu

¹ Eiropas cilvēktiesību tiesas 2012.gada 6. decembra spriedums lietā Michaud pret Franciju, 118.punkts pieejams: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-115377%22%5D%7D>

labāko risinājumu problēmjaudājumam par advokātu biroju darbinieku kriminālprocesuālās imunitātes neesamību, kā arī izvirzītu lietderīgus priekšlikumus. Salīdzinošā metode tiek izmantota, lai salīdzinātu juristu, juristu palīgu darba pienākumus ar tiem pienākumiem, uz kuriem advokāti bauda kriminālprocesuālo imunitāti.

Kopsavilkumā darba autore izvirza tēzes, kurās pamatota kriminālprocesuālās imunitātes nepieciešamība un tās saistītie problēmjaudājumi, un, priekšlikumi šo problēmjaudājumu novēršanai.

1. ADVOKĀTU BIROJU DARBĪBAS VISPĀRĪGS APSKATS

Atbilstoši jaunākajiem grozījumiem Advokatūras likumā advokātu biroju varēs veidot kā personālsabiedrību vai sabiedrību ar ierobežotu atbildību, to reģistrējot Uzņēmumu reģistra vestajā komercreģistrā Komerclikumā noteiktajā kārtībā. Vienlaikus grozījumi noteic, ka advokātu birojus kā personālsabiedrību vai sabiedrību ar ierobežotu atbildību varēs dibināt tikai profesionālās darbības veikšanai, tas ir, juridiskās palīdzības sniegšanai.²

Lai noskaidrotu to, vai advokātu biroja darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte, kā tā ir noteikta advokātiem, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 122.pantu, ir jāaplūko darba vide, kāda ir advokātu biroja darbiniekiem. Pirmkārt, jānoskaidro kādi darbinieki strādā advokātu birojā, uz kuriem varētu tikt attiecināta kriminālprocesuālā imunitāte. Otrkārt, jākonstatē kādi pienākumi ir uzlikti tieši šiem advokātu biroja darbiniekiem, lai noskaidrotu, vai darba pienākumi ir saistīti ar lietām, kas varētu apdraudēt kriminālprocesuālās imunitātes mērķi. Treškārt, ir jāaplūko ar kādu informāciju strādā, un kāda informācija ir pieejama advokātu birojā, kas saistīta ar tiešo pienākumu izpildi. Konstatējot advokātu biroja darbiniekiem pienākumus, kas apdraud kriminālprocesuālās imunitātes mērķi, vai to rīcībā esošo informāciju, kas apdraud kriminālprocesuālās imunitātes mērķi, tas ļaus secināt, ka advokātu biroja darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte.

1.1 Darbinieki, kuri amatu veic advokātu birojā

Sākotnēji, lai identificētu visus darbiniekus, kas strādā advokātu birojā ir jānoskaidro, kas advokātu birojā netiks uzskatīti par darbiniekiem. Darba likuma 3. pantā ir iekļauta darbinieka definīcija, proti - Darbinieks ir fiziskā persona, kas uz darba līguma pamata par

² Jurista Vārds. Stājas spēkā grozījumi Advokatūras likumā. Jurista Vārds, 09.03.2021., Nr. 10 (1172), 8.lpp.

nolīgto darba samaksu veic noteiktu darbu darba devēja vadībā.³ Tomēr, kā jau zināms, advokāti ir pašnodarbinātas personas, kas noteikts likumā “Par sociālo apdrošināšanu” 1.panta (1) daļas 3.punkta e) apakšpunktā – “**pašnodarbinātais** — persona, kura gūst ienākumu (vai ieņēmumus) kā zvērināts advokāts.”⁴ Arī Advokatūras likuma 5. pantā ir noteikts - Advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas lietu vešanai jebkurā Latvijas Republikas tiesā un pirmstiesas izmeklēšanas iestādē pēc pušu, apsūdzēto un citu lietas dalībnieku (klientu) izvēles un viņu uzdevumā, kā arī likumā noteiktajos gadījumos tiesu priekšsēdētāju, pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu vadītāju un Latvijas zvērinātu advokātu padomes uzdevumā. Advokāti likumā noteiktajā kārtībā sniedz arī citu juridisko palīdzību.⁵” Aplūkojot šos abus pantus kopsakarā ar Advokatūras likuma 3. pantu - Advokāts ir neatkarīgs un profesionāls jurists, kas sniedz juridisko palīdzību, aizstāvot un pārstāvot tiesā un pirmstiesas izmeklēšanā personu likumīgās intereses, sniedzot juridiskas konsultācijas, gatavojot juridiskus dokumentus un veicot citas juridiskas darbības.⁶” Kopsakarā no šīm definīcijām, var secināt, ka advokāts ir pašnodarbināts tiesu sistēmai piederīgs jurists. Tādējādi uz zvērinātiem advokātiem nevarēs attiecināt jēdzienu “darbinieks”.

Aplūkojot Advokatūras likuma 4. pantu, redzamas personas, kas var būt par advokātiem. Proti – zvērināti advokāti, zvērinātu advokātu palīgi, Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, kuri ieguvuši advokāta kvalifikāciju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm un Ārvalstu advokāti, izņemot Eiropas Savienības dalībvalstu advokāti, kuri Latvijā var praktizēt saskaņā ar Latvijas Republikai saistošiem starptautiskajiem līgumiem par juridisko palīdzību⁷. Kaut gan, sākotnēji varētu šķist, ka advokāta palīgs varētu tikt uzskatīts kā darbinieks, tomēr atbilstoši Advokatūras likumam, advokāta palīgs ietilpst “zem” zvērināta advokāta. Darba autores ieskatā, attiecībā uz advokātu palīgiem tas ir atbilstoši un piemēroti, ievērojot to darba specifiku, kas ir lielā mērā saistīta tieši ar advokāta pienākumu izpildi. Pamatojoties uz Advokatūras likuma 87. pantu - Latvijas Zvērinātu advokātu padome zvērinātu advokātu palīgus uzņem ne retāk kā divas reizes gadā, iepriekš nosakot uzņemšanas laiku⁸. Līdz ar to, likumā ir noteikts, ka zvērinātu advokātu palīgus uzņem, bet ne pieņem darbā kā darbiniekus. Tas ir jau no advokatūras izveidošanās laika “Advokāti dalījās divās kategorijās:

³ Darba likums. LV likums. Pieņemts 20.06.2001 [05.01.2021-31.05.2022 red.]

⁴ Par valsts sociālo apdrošināšanu. LV likums. Pieņemts 01.10.1997 [01.01.2021-30.06.2021 red.]

⁵ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

⁶ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

⁷ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

⁸ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

zvērīnāti advokāti un palīgi un privātdadvokāti⁹.” Līdz ar to, gan paši advokāti, gan advokātu palīgi, gan Eiropas savienības pilsoņi, kas ieguvuši advokāta kvalifikāciju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm un Ārvalsts advokāti, kas var praktizēt saskaņā ar Latvijas Republikai saistošiem līgumiem nav uzskatāmi par darbiniekiem advokātu birojā Darba likuma 3. panta izpratnē.

Tomēr šajā ziņā svarīgi ir atšķirt advokātus kriminālprocesuālajā nozīmē no advokātiem civilprocesuālajā nozīmē, jo Augstākās tiesas Senāta spriedumā lietā nr. SKC-625/2010¹⁰ Senāts iztulkojis advokāta izpratni civilprocesā, tas ir: „advokāts” ir jātulko paplašināti, ar to saprotot ne tikai zvērīnātus advokātus un advokātu palīgus, bet arī citus kvalificētus juristus, kuri var sniegt juridisko palīdzību un būt par pārstāvjiem lietā. Toties kriminālprocesā juristu, kas nav ieguvis advokāta statusu, nevar sniegt juridisko palīdzību kriminālprocesā.” Līdz ar to, darba autore šī darba ietvaros aplūko advokātu šaurākā nozīmē, neietverot tā jēdzienā arī juristus, jo Kriminālprocesa likuma izpratnē tas nav atbilstoši.

Salīdzinoši, piemēram Igaunijā, par advokātiem tiek uzskatīti zvērīnāti advokāti, advokātu palīgi, kurus var atrast Igaunijas advokatūras mājaslapā.¹¹ Toties Lietuvā krimināllietas pārsvarā ved tikai zvērīnāti advokāti, advokāta palīgi drīkst piedalīties atsevišķos gadījumos, kad to atļauj advokāts un tam piekrīt klients.¹²

Turpmāk darba autore aplūkos, kas var tikt uzskatīti par darbiniekiem advokātu birojā. Sākotnēji jāaplūko kādas profesijas var vispār darboties advokātu birojā. Aplūkojot Advokatūras likuma 118.pantu, noteikts, ka zvērīnāti advokāti uz darba līguma pamata var pieņemt darbā tehnisko, saimniecisko vai konsultatīvo personālu, par kura darbību viņi atbild un kuram ir aizliegts nodarboties ar juridiskās palīdzības sniegšanu¹³. Par šo pantu, zvērīnātu advokātu kolēģijas mājaslapā ir norādīts, ka “Ievērojot Advokatūras likuma 118.panta¹⁴

⁹ Jekabsons Ē., Šcerbinskis V., Latvijas Advokatūra. Zvērināti advokāti un zvērīnātu advokātu palīgi biogrāfijās 1919-1945. Rīga: Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 2007., 11.lpp

¹⁰ Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010. gada 10. novembra spriedums lietā nr. SKC-625/2010 pieejams:

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:aK_3IHEPPdMJ:at.gov.lv/downloadlawfile/3223+&cd=1&hl=lv&ct=clnk&gl=lv [Aplūkots 02.03.2021]

¹¹ Eesti advokatuur. Estonian bar association [Igaunijas advokātu kolēģija. Igaņu advokātu asociācija.]

Pieejams: https://advokatuur.ee/eng/advocates/find-advocates?attorney_filter%5Bregion%5D=&attorney_filter%5Bletter%5D=&attorney_filter%5Btype%5D%5B%5D=Assotsieerunud+liige&attorney_filter%5Barea%5D%5B%5D=28 [aplūkots 13.03.2021]

¹² Advokatas (Lithuania) Advokāts (Lietuva). Reglamentēto profesiju datu bāze.

https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=regprof&id_regprof=4854&tab=si [aplūkots 14.03.2021]

¹³ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

¹⁴ Ibid.

norādījumus, zvērinātu advokātu birojā var būt tehniskais, saimnieciskais un konsultatīvais personāls, tai skaitā, arī juristi, kas birojā nevar patstāvīgi nodarboties ar juridiskās palīdzības sniegšanu, bet var izpildīt tikai advokātu uzdevumus.” Līdz ar to, izriet, ka darbinieks advokātu birojā var būt jurists. Aplūkojot arī atsevišķas profesiju klasifikācijas, “Jurista palīgs sniedz praktisku palīdzību juristam, zvērinātam notāram, zvērinātam advokātam,”¹⁵ taču juriskonsulti nesniedz palīdzību ne advokātiem, ne juristiem.¹⁶ Un, no tā izriet, ka darbinieki var būt juristi un juristu palīgi, kā arī citi darbinieki, kas veic tehniskus, administratīvus, saimnieciskus uzdevumus. Tādējādi, darba autore secina, ka darbinieki advokātu birojā, uz kuriem iespējams varētu attiecināt kriminālprocesuālo imunitāti ir juristi un juristu palīgi, kā arī citi, darbinieki, kas sniedz atbalstu advokātu birojā.

1.1.1. Jurists kā advokātu biroja darbinieks

Aplūkojot mūsdienu latviešu valodas vārdnīcu, tajā skaidrots ka jurists ir “cilvēks ar juridisko izglītību, speciālists tiesību jautājumos (piem., advokāts, tiesnesis, juriskonsults)”¹⁷. Jurists ir tas cilvēks, kurš pārzina Latvijas un starptautisko tiesību sistēmu, aktīvi seko izmaiņām normatīvajos aktos, lai varētu konsultēt un pārstāvēt cilvēkus jeb klientus ar likumdošanu saistītos jautājumos.¹⁸ Persona, kuras uzdevums ir konsultēt cilvēkus par likumiem un runāt viņu vietā tiesā.¹⁹

Darba autore aplūkos pāris advokātu birojus, lai uzzinātu, vai to komandā kā darbinieki ir redzami tieši juristi. Aplūkojot zvērinātu advokātu biroju “Fort”²⁰ tajā ir redzami vairāki juristi kā darbinieki advokātu birojā. Advokātu birojs “Fort” arī atzīst: “Neskaitot partnerus un administratīvo personālu, birojā ir trīs juristu līmeņi – jurista palīgs, jurists un vecākais jurists²¹”. Aplūkojot zvērinātu advokātu biroju “COBALT” arī tajā ir redzami vairāki juristi kā darbinieki, kas atrodas arī kaimiņvalstīs – Lietuvā, Igaunijā. Advokātu birojs “COBALT” atzīst, ka “Pievienojoties advokātu birojam, jurists uzsāk ceļu uz advokatūru. Advokātam jābūt

¹⁵ Profesijas standarts. Reģistrācijas numurs PS 0215 Profesija Jurista palīgs. Pieejams: http://www.niid.lv/files/prof_standartu_registrs/Jurista_paligs.pdf [20.04.2021]

¹⁶ Profesijas standarts. Reģistrācijas numurs PS 0296 Profesija – Juriskonsults. Pieejams: http://www.niid.lv/files/prof_standartu_registrs/Juriskonsults.pdf [aplūkots 20.04.2021]

¹⁷ Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca. Jurists. Pieejams: <https://tezaurs.lv/mlvv/#/sv/jurists> [aplūkots 02.03.2021]

¹⁸ Socionika un profesijas izvēle. Jurists. 2016. gada 28. oktobris. Pieejams: <https://iprofesija.lv/jurists-profesijas-apraksts/> [aplūkots 02.03.2021]

¹⁹ Cambridge Dictionary. Lawyer. Pieejams: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lawyer> [aplūkots 13.03.2021]

²⁰ Zvērinātu advokātu biroja “Fort” komanda. Pieejams: <https://fort.lv/people-2/> [Aplūkots 02.03.2021]

²¹ Darba devējs: Advokātu birojs "FORT". Jurista Vārds, 03.11.2020., Nr. 44 (1154), 34.lpp.

gatavam palīdzēt klientam plašā tiesību spektrā. Tāpēc birojā darbojas specializācijas grupas, piemēram, banku un finanšu tiesības, komercdarījumu, tiesvedības u.c. Specializējoties noteiktā tiesību jomā, jānodrošina kompleksi risinājumi, strādājot komandā ar citiem kolēģiem. Jāspēj piemērot judikatūru, Eiropas tiesību un starptautisko tiesību normas.”²² Aplūkojot zvērinātu advokātu biroju “Rusanovs un parteri” tomēr šobrīd nav redzami tādi darbinieki kā juristi, tomēr birojs atzīst, ka juristam nepieciešamā kvalifikācija ir “profesionālā maģistra grāds tiesību zinātnēs (jurista kvalifikācija).²³” Līdz ar šo atzinumu, var secināt, ka advokātu birojā “Rusanovs un partneri” ir bijuši iespējams iepriekš tādi darbinieki kā juristi. Advokātu birojā “Rode un Parteri” komandā redzami juristi. Birojs arī atzīst: “Ticam, ka birojs var palīdzēt jaunam juristam kļūt par labu advokātu.”²⁴ “NJORD” advokātu birojā šobrīd redzami divi juristi kā darbinieki.²⁵ Advokātu birojā “Lumos” arī redzami divi juristi.²⁶

Pēc dažādu advokātu biroju aplūkošanas, var secināt, ka jurists ir nozīmīgs darbinieks teju ikvienā advokātu birojā. Jurists tajā darbojas kā darbinieks, lai tiektos uz kādu sevis izvirzītu mērķi, piemēram, kļūt par advokātu. Jurists sniedz nozīmīgu palīdzību advokāta ikdienā ar lietu vešanu, līdz ar to, jurists ir teju neatņemams advokātu biroja darbinieks.

Darba autore aplūkoja arī kādu Augstākās tiesas lēmumu²⁷, kurā kādā krimināllietā apsūdzētā /E.L./advokātu biroja jurists, kolēģis, kā aizstāvības liecinieks tika pieteikts pirmās instances tiesā. Un, šis ir liels apdraudējums attiecībā uz personas interesēm, korespondences aizsardzību un tās tiesībām uz taisnīgu tiesu. Šobrīd, pamatojoties uz Advokatūras likuma 6. panta (2) daļas punktiem²⁸, iestādes nedrīkst no advokāta pieprasīt informāciju par klientu, taču pēc likuma šobrīd drīkst pieprasīt no to darbiniekiem, kas autoresprāt nebūtu uzskatāms par atbilstošu personas tiesību aizsardzībai. Konkrēti šajā lietā netika izpausta klienta informācija, jo šis advokātu biroja jurists neieradās uz liecināšanu. Taču kādā citā Apgabaltiesas Krimināllietā kurā lieta bija saistīta ar advokātu biroju, un tieši, ar juristu esamību advokātu birojā, tiesas spriedumā bija norādīts, ka “vienošanās par juridiskās palīdzības sniegšanu tika noslēgta ar advokātu biroju, kurā ietilpst vairāki juristi”,²⁹ tādējādi, vēlreiz apstiprinot, ka

²² Darba devējs: Zvērinātu advokātu birojs "Cobalt". Jurista Vārds, 27.11.2018., Nr. 48 (1054), 38.lpp.

²³ Darba devējs: ZAB "Rusanovs & Partneri". Jurista Vārds, 29.09.2020., Nr. 39 (1149), 34.lpp.

²⁴ Darba devējs: zvērinātu advokātu birojs "Rode un Partneri". Jurista Vārds, 19.06.2018., Nr. 25 (1031), 46.lpp.

²⁵ Zvērinātu advokātu biroja “Njord” komanda. Pieejams: <https://www.njordlaw.com/lv/Komanda> [Aplūkots 02.03.2021]

²⁶ Zvērinātu advokātu birojs “Lumos”. Pieejams: <https://lumos.lv/> [Aplūkots 02.03.2021]

²⁷ Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2016.gada 22.decembra lēmums lietā nr. SKK-659-16 (11096196008).

²⁸ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

²⁹ Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2013.gada 6. decembra spriedums Krimināllietā Nr.1

jurists kā darbinieks advokātu birojā ir nozīmīgs, un, atkarībā no to specifikas, advokātu birojos ir nepieciešami juristi.

1.1.2 Jurista palīgs kā advokātu biroja darbinieks un citi darbinieki

“Jurista palīgs sniedz praktisku palīdzību juristam, zvērinātam notāram, zvērinātam advokātam, tiesnesim un citiem juridisko profesiju pārstāvjiem, kā arī veic citus darbus atbilstoši amata aprakstam; palīdz juristam sagatavot juridiska rakstura dokumentus un ziņojumus, konsultēt juridiskos jautājumos, pārbauda dokumentu atbilstību spēkā esošajām tiesībām”.³⁰ Līdz ar to, šajā gadījumā jāaplūko jurista palīgi, kas ir kā darbinieki advokātu birojā. Saistībā ar advokātu biroju, “Jurista palīgs veic biroja administratora darbu juridiskajos birojos”³¹.

Advokātu birojā “FORT” redzami vairāki jurista palīgi. Kā birojs norāda: “Jurista palīga amatā parasti uzņemam pēdējo kursu tiesību zinātņu studentus vai nesenus augstskolas absolventus.”³² “Rusanovs un partneri” norāda, ka atbilstoši vakancei, tas ir, otrā kursa students bakalaura studiju programmā Juridiskajā fakultātē.³³ Tomēr šobrīd birojā “Rusanovs un partneri” nav redzami tādi darbinieki kā jurista palīgi. Toties “COBALT” redzami vairāki jurista palīgi. “Rode un Partneri” ir redzami vairāki jurista palīgi. Toties “Njord” un “Lumos” advokātu birojā bija redzami juristi, tomēr juristu palīgi nav redzami komandā.

Interesanta lieta, kas pierāda to, ka jurista palīgi arī ir darbinieki advokātu birojā ir Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2018. gada 31. jūlija spriedums ar lietas arhīva Nr. C-3290-18/27³⁴, kurā prasītājs tika pieņemts darbā par jurista palīgu. Šajā lietā darba devēja atzina, ka Atbildētājam trūka jurista palīga darbaspēka, lai varētu nodrošināt darījuma noslēgšanu.

Attiecībā uz citiem darbiniekiem advokātu birojā, tie ir tādas personas kā piemēram tehniskais un saimnieciskais personāls, kas izriet no Advokatūras likuma 118. panta³⁵. “Lietas, kuras ikdienā šķīta pašsaprotamas un atsevišķos gadījumos pat kaitinoši apgrūtināšas (piemēram, precīza darba laika uzskaitē, dokumentu un korespondences skrupuloza

³⁰ Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2009. gada 15. aprīļa sēdes protokols Nr. 4. Jurista palīga profesijas standarts. Pieejams: <https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/ps0215.pdf> [Aplūkots 02.03.2021]

³¹ Turpat.

³² Darba devējs: Advokātu birojs "FORT". Jurista Vārds, 03.11.2020., Nr. 44 (1154), 34.lpp.

³³ Darba devējs: ZAB "Rusanovs & Partneri". Jurista Vārds, 29.09.2020., Nr. 39 (1149), 34.lpp.

³⁴ Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2018. gada 31. jūlija spriedums Latvijas Republikas vārdā. Lietas arhīva Nr. C-3290-18/27.

³⁵ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993 [23.11.2017-15.03.2021 red.]

reģistrēšana), pašlaik iegūst citu vērtību. Tieši šobrīd mēs varam novērtēt visas "mazās lietas," ko ikdienā izdara mūsu biroja atbalsta personāls, lai mēs varētu koncentrēties tikai un vienīgi savam darbam.³⁶ Šāda atziņa ir izteikta krietni nesen, saistībā ar darba apstākļu izmaiņām ko skar COVID-19. Tas attiecas uz darbiniekiem, kas palīdz saistībā ar IT jautājumiem, un, kas reģistrē ienākošos e-pastus un korespondenci. Līdz ar to, darba autore secina, ka atbalsta personāls šobrīd advokātu birojos ir nozīmīgs, un, līdz ar to, atbalsta personāla pienākumi ir atbildīgāki, svarīgāki, nozīmīgāki. Arī atbalsta personāls ir nozīmīgs darbinieks advokātu birojā.

Biroja administratorus advokātu birojos ārzemju literatūrā mēdz tulkot kā juridiskos administratorus. "Juridiskie administratori ir daļa no juridiskā biroja vides un ir atbildīgi par administratīvajiem pienākumiem birojā. Juridiskie administratori nav tas pats, kas parastie biroja administratori. Kļūšana par juridisko administratoru prasa īpašas mācības, jo, šai lomai nepieciešamas darba zināšanas par juridisko praksi, procesiem un terminoloģiju. Dažas no juridiskā administratora funkcijām var ietvert: juridisko dokumentu rakstīšana; sazināšanās ar klientiem administratīvos jautājumos; biroja piederumu pasūtīšana; pārvaldīt juristu grafikus."³⁷

Darba autore aplūkos vēlreiz jau apskatītos advokātu birojus, lai varētu konstatēt, kādi darbinieki tajos strādā. "Fort" birojā ir redzami tādi darbinieki kā biroja administrators. Advokātu birojā "COBALT" atbalsta personāls ir ļoti plašs. Tajā redzami tādi darbinieki kā administratīvā direktore, biznesa attīstības vadītāja, mārketinga un komunikāciju vadītājs, mārketinga un komunikāciju speciāliste, finanšu vadītāja, grāmatvede, klientu kontu speciāliste, projektu un kvalitātes speciāliste, asistente, atbilstības kontroles vadītāja, vadošā klientu kontu speciāliste. "LUMOS" birojā nav redzami citi darbinieki. Advokātu birojā "Rode un Partneri" ir šāds atbalsta personāls - sekretāre un biroja administratore. Līdz ar to, darba autore secina, ka advokātu birojā, kā darbinieki nav tikai juristi, juristu palīgi, bet arī atbalsta personāls, tādi darbinieki kā sekretārs, biroja administrators, un, atbilstoši specifikācijai arī citi sīkāk sadalīti profesiju pārstāvji.

³⁶ Tarlaps M. Uzmanību – jurists mājās! Attālināta darba organizācija advokātu birojā. Jurista Vārds, 21.04.2020., Nr. 16 (1126), 32.-33.lpp.

³⁷ Lauren Frost .November 20, 2020. What is the difference between a lawyer, a legal administrator, and an attorney? Pieejams: <https://www.oxbridgeacademy.edu.za/blog/what-is-the-difference-between-a-lawyer-a-legal-administrator-and-an-attorney/> [Aplūkots 25.03.2021]

1.2. Advokātu biroja darbinieku pienākumi

Lai noskaidrotu advokātu biroja darbinieku iespējamo nepieciešamo imunitāti, ir jānoskaidro, ar kādiem darba pienākumiem advokātu biroja darbinieki saskaras ikdienā. Advokāts var būt trīs dažādos statusos, proti, gan kā aizstāvis, gan kā pārstāvis, gan kā juridiskās palīdzības sniedzējs³⁸. Tomēr, advokātiem noteiktās kriminālprocesuālās imunitātes saturu raksturo būtiska iezīme – advokātam imunitāte ir noteikta tikai attiecībā uz juridiskās palīdzības sniegšanas ietvarā uzzinātās informācijas izpaušanu. Līdz ar to, advokāts nebauda kriminālprocesuālo imunitāti tādu tipisku kriminālprocesuālo darbību tvērumā kā, piemēram, aizturēšana, apcietināšana, saukšana pie kriminālatbildības.³⁹ Tādējādi ir jāaplūko, vai advokātu biroja darbinieku pienākumi ir saistīti ar tādām darbībām, kuras tiek aizsargātas kā advokātam baudot kriminālprocesuālo imunitāti saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 122.pantu⁴⁰, kurā paredzēts, ka liecināt nedrīkst par faktiem, kas kļuvuši zināmi sniedzot juridisko palīdzību, no advokāta nedrīkst izņemt pierakstus, korespondenci, veikt kratīšanu, kontrolēt informācijas sistēmas. Jāaplūko arī Apvienoto Nāciju Pamatprincipi par advokāta lomu, kā arī Eiropas advokāta profesijas pamattiesību harta.

Apvienoto Nāciju Pamatprincipu par advokātu lomu 13. un 15. punkts nosaka advokātu pienākumus attiecībā pret klientu. “Advokātu pienākumiem pret klientiem ir jāiekļauj:

a) konsultāciju sniegšana klientiem par viņu likumīgajām tiesībām un pienākumiem, kā arī par tiesību sistēmas darbības principiem, ciktāl tie attiecināmi uz klientu likumīgajām tiesībām un pienākumiem;

b) atbilstošas visa veida palīdzības sniegšana klientiem un tiesisku aktu veikšana viņu interešu aizsardzības nolūkos;

c) palīdzības sniegšana klientiem attiecīgās tiesās, tribunālos vai administratīvās iestādēs. Advokātiem ir vienmēr jābūt lojāliem pret savu klientu interesēm”⁴¹ Tādējādi, var secināt, ka šie pamatprincipi paredz advokātam kā pienākumu, sniegt konsultācijas, tiesisku aktu veikšanu klienta interesēs, un, sniegt palīdzību tiesā un iestādē.

Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu harta un Eiropas advokātu ētikas kodeksā ir noteikti advokātu pienākumi, šā kodeksa konfidencialitātes sadaļā 2.3.1. punktā noteikts – “Advokāta amatpienākumu pamatā ir klienta iespēja uzticēt lietas, ko klients neatklātu citām

³⁸ Ā. Meikališa, K.Strada- Rozenberga, Kriminālprocess shēmās A daļa, Latvijas Vēstnesis, Rīga, 2007, Shēma nr. 28, 43.lpp.

³⁹ V. Zeppa-Priedīte “Advokāta imunitāte” Kriminālprocesa likuma komentāri [1] punkts

⁴⁰ Kriminālprocesa likums. LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [06.03.2021-31.12.2021 red.]

⁴¹ Apvienoto Nāciju Pamatprincipi par advokātu lomu . Pieejams: <https://advokatura.lv/lv/dokumenti-par-advokaturas-jautajumiem/radit/25/> [Aplūkots 25.03.2021]

personām, un šai informācijas apmaiņai starp advokātu un klientu ir jābūt konfidencialai. Uzticība nevar pastāvēt bez pārliecības par konfidencialitāti. Tādēļ konfidencialitāte ir advokāta galvenā un pamata tiesība un pienākums. Advokāta konfidencialitātes pienākums ir nepieciešams gan tiesas spriešanas, gan klienta interesēs. Tādēļ tam jābūt īpašā Valsts aizsardzībā.” Aplūkojot šo punktu, tas nosaka advokātam ievērot konfidencialitāti attiecībā uz darbībām, ko tas veic sniedzot juridisko palīdzību. Papildus, šo pamatprincipu 2.3.2. – 2.3.4. punkts nosaka - Advokāts ievēro visas tās informācijas konfidencialitāti, ko viņš/viņa uzzinājis/usi savas profesionālās darbības laikā; konfidencialitātes pienākums nav ierobežots laikā; advokāta pienākums ir nodrošināt, lai advokāta partneri un personāls, kā arī ikviens, kuru viņš/viņa iesaistījis/usi profesionālās palīdzības sniegšanā, ievērotu tos pašus konfidencialitātes pienākumus, ko ievēro advokāts.⁴² Šeit minētajā konfidencialitātes pienākumā ir apvienots advokāta pienākums ar kriminālprocesuālo imunitāti kopsakarā. Tādējādi uz attiecīgiem pienākumiem ir noteikta konkrēta imunitāte, taču šie pienākumi var sakrist arī ar juristu/juristu palīgu/ administratīvā personāla pienākumiem. Tādējādi rodas jautājums, ja šie pienākumi kādā brīdī sakrīt, vai ir adekvāta situācija, ka uz advokātiem attiecas kriminālprocesuālā imunitāte, taču uz advokātu biroja darbiniekiem neattiecas.

Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu harta un Eiropas advokātu ētikas kodeksā 2.3.4. punktā ir norāde, ka advokātam jāuzņemas atbildība par to, lai tā darbinieki ievērotu konfidencialitāti. Toties, autoresprāt, šis ir pārlietu liels slogs advokātam, jo tas fiziski nespēj nodrošināt šīs konfidencialitātes ievērošanu, jo gadījumā, ja advokātu biroja darbinieku izsauca uz liecību sniegšanu, rodas absurda situācija, un, advokāts nevar šajā gadījumā nodrošināt konfidencialitāti. Advokātam nav nekādu īsti iespēju iebilst pret to, ka tā darbinieks tiek izsaukts uz nopratināšanu.

Aplūkojot nacionālo regulējumu, Advokatūras likuma 3.pantu⁴³ - Advokāts ir neatkarīgs un profesionāls jurists, kas sniedz juridisko palīdzību, aizstāvot un pārstāvot tiesā un pirmstiesas izmeklēšanā personu likumīgās intereses, sniedzot juridiskas konsultācijas, gatavojot juridiskus dokumentus un veicot citas juridiskas darbības. Kriminālprocesa 86.pantā ir uzskaitīti vispārīgie advokātu pienākumi, tādus var atlasīt pavisam maz : 1)Aizstāvis bez aizstāvamās personas piekrišanas nav tiesīgs izpaust ziņas, kas viņam darītas zināmas sakarā ar aizstāvības veikšanu. 2) Pārsūdzot prokurora nolēmumu par procesa pabeigšanu, aizstāvis informē aizstāvamo personu. 3)Aizstāvja pienākums ir izmantot savas profesionālās zināšanas

⁴² Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu harta un eiropas advokātu ētikas kodekss. Pieejams: https://www.cbebe.eu/NTCdocument/cbebe_etikas_kodekss_15_1253625489.pdf [Aplūkots 25.03.2021]

⁴³ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993. [16.03.2021-29.04.2021 red]

un pieredzi, kā arī visus likumā norādītos aizstāvības līdzekļus un paņēmienus, lai noskaidrotu, kādi ir attaisnojoši un atbildību mīkstinoši apstākļi personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, un sniegtu tai nepieciešamo juridisko palīdzību.⁴⁴

Kriminālprocesa likuma 112.panta (2)daļa nosaka - Advokātam, kas sniedz juridisku palīdzību personai kriminālprocesā, ir tiesības no procesa virzītāja saņemt informāciju par krimināllietas būtību, kā arī kopā ar personu piedalīties izmeklēšanas darbībās, kuras notiek ar šīs personas līdzdalību, sniegt tai juridisku palīdzību, paskaidrojumus, pieteikt lūgumus un iesniegt pierādījumus⁴⁵. Aplūkojot arī konkrēti Kriminālprocesa likuma 122.pantu,⁴⁶ tajā noteikts, ka advokāti bauda kriminālprocesuālo imunitāti attiecībā uz faktiem, kas viņam kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā; attiecībā uz kontroli, apskati vai dokumentu izņemšanu, ko advokāts sastādījis, vai korespondenci, kuru viņš saņēmis vai nosūtījis, sniedzot juridisko palīdzību, kā arī uz kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus; kā arī bauda imunitāti attiecībā uz advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļu kontroli, vai noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā.

Skatot šos advokātu pienākumus, darba autore secina, ka pamatojoties uz Apvienoto Nāciju pamatprincipiem par advokāta lomu, tie uzliek par pienākumu advokātam 1)sniegt konsultācijas par klienta tiesībām un pienākumiem; 2)veikt tiesiskus aktus klienta interesēs; 3) sniegt palīdzību tiesā vai iestādē; 4) būt lojālam pret klientu. Savukārt, Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu hartas un Eiropas advokātu ētikas kodekss uzliek par pienākumu advokātam 1) ieturēt konfidencialitāti tā, lai klients varētu uzticēt savu lietu; 2) nodrošināt uzticību; 3)konfidencialitāti neierobežot laikā. Toties nacionālais regulējums, Kriminālprocesa likuma 86.,112. pants uzliek advokātam par pienākumu 1)iegūtās informācijas neizpaušanu; 2)klienta informēšana par veiktajām darbībām; 3)izmantot zināšanas, lai noteiktu atbildību mīkstinošus, pastiprinošus, izslēdzošus apstākļus; 4)sniegt palīdzību, iesniegt juridiskus dokumentus.

Līdz ar to, ievērojot šos advokātu pienākumus, ar kuriem tie bauda arī kriminālprocesuālo imunitāti, darba autore aplūkos advokātu biroja darbinieku pienākumus. Ņemot vērā, ka šāda informācija, par juristu un juristu palīgu un citu personu darbības aprakstu ir pieejama ļoti plaši, gan no vispārīgiem noteikumiem ko nosaka ministru kabinets, gan no dažādiem internetā pieejamiem profesiju aprakstiem, gan no dažādiem profesiju nolikumiem,

⁴⁴ Kriminālprocesa likums. LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [06.03.2021-31.12.2021 red.]

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Kriminālprocesa likums. LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [06.03.2021-31.12.2021 red.]

internetā pieejamiem darba līgumiem, darba autore aplūkos vispārīgos juristu un juristu palīgu darba pienākumus, lai objektīvāk noskaidrotu vai ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte. Ja šie pienākumi, ko veic advokātu biroja darbinieki kādā brīdī sakrīt ar darbībām, uz kurām advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti, tas nozīmē, ka informācija, ar ko strādā advokātu biroja darbinieki, nav pasargāta, un, tādējādi noteikti būtu nepieciešams piešķirt arī darbiniekiem kriminālprocesuālo imunitāti.

1.2.1 Jurista un jurista palīgu pienākumi

Krimināllikuma 315.pants, nosaka - par neziņošanu, ja ir zināms, ka tiek gatavots vai izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu. Vērtējot šo normu, tā attiecās uz visām personām, izņemot tās, kuras bauda kriminālprocesuālo imunitāti, proti, advokātiem, kuru rīcībā iegūtā informācija ir aizsargājama. Tādējādi, šī norma paredz juristu un juristu palīgu, administratīvā personāla pienākumu ziņot par noziedzīgu nodarījumu, ja tas tiem kļuvis zināms veicot savus darba pienākumus. Šajā ziņā rodas problemātika, jo no vienas puses advokātu birojs nespēj pilnvērtīgi aizsargāt klienta intereses, ja, piemēram, juristam ir zināma informācija, līdz ar to, tiek aizskartas klienta tiesības.

Darba autore sākotnēji aplūkos jurista un jurista palīga vispārīgos darbības pamatprincipus, kas uzskaitīti Ministru kabineta noteikumos nr. 264. “par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām”. Šajos Ministru kabineta noteikumos profesijas apraksts “jurists” ir aplūkots plašākā nozīmē, ieskaitot arī advokātus, tādēļ darba autore atlasīs tādus darba pienākumus, kas neietver aizstāvību kriminālprocesā un tā vadīšanu, kā arī apsūdzības izvirzīšanu, darbu valsts pārvaldē. Un, tā, 285. un 286.punktā ir uzskaitīti tādi juristu pienākumi, kā –

1)veikt zinātniskās pētniecības darbu par nacionālo, Eiropas Savienības un starptautisko tiesību jautājumiem⁴⁷; attiecībā uz šo pienākumu, tas nesakrīt ar advokātu pienākumu kriminālprocesā, līdz ar to, šis ir atsevišķs juristu pienākums uz kuru neattiecas kādu personu interešu apdraudējums.

2)Uzraudzīt izmeklēšanas un operatīvo iestāžu darbu⁴⁸; veicot šo uzdevumu, lai kontrolētu iestāžu darbību, juristam ir noteikti jāzina situācija par konkrēto personu, lai varētu

⁴⁷ Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām: Ministru kabineta noteikumi Nr. 264, [10.02.2021-... red.]

⁴⁸ Turpat

kontrolēt, vai tiek ievērotas tā tiesības līdz ar to veicot šo uzdevumu, ir jāapzinās arī konkrētā klienta lietas apstākļi. Piemēram, ja pret personu uzsāktā kriminālprocesā ir aprakstīts kāds fakts, kas nav pārbaudīts, bet ir vienkārši minēts, kā patiess.

3) Pētīt juridiskās teorijas un principus⁴⁹; šī pienākuma izpildē ir iesaistīta infomācija par klienta lietu, jo arī konkrētā kriminālprocesā gatavojot aizstāvību, vai kādus atbildību mīkstinošus apstākļus ir jāzina faktiskie apstākļi, kas ir noticis realitātē, lai objektīvāk pētījumā atrastu risinājumus, lai advokāts varētu veikt aizstāvja funkciju, kā arī sniegtot juridisko palīdzību, pētījums var būt par konkrētas rīcības sīkāku izpēti, kam ir nepieciešams zināt faktiskos apstākļus.

4) Gatavot juridiskos dokumentus⁵⁰; šis pienākums visvairāk apdraud personu aizsargājamo informāciju, tiesības uz korespondences neizpaušanu, kā arī tiesības uz taisnīgu tiesu, tādēļ būtu nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte, pamatojoties uz to, ka dokumenti tiek veidoti saistībā ar krimināllietu. To veidošanā ir jākonstatē arī dažādi nozīmīgi fakti, par šo konkrētu krimināllietu, līdz ar to darbinieki caur veicamo uzdevumu var būt informēti par konkrēto lietu. Piemēram rakstot sūdzību, ir jākonstatē gan esošā lieta, gan konkrēti fakti, kas tiek pārkāpti attiecībā uz šo lietu. Rakstot sūdzību par to, ka nav pieaicināts liecinieks, kā rīcībā varētu būt nozīmīga informācija par personas attaisnošanu. Īpaši tas ir gadījumos, ja jurists veic klienta juridisko dokumentu kārtošanu un juristu izsauc iestāde kā liecinieku par uzzinātajiem faktiem.

Darba autore aplūkos arī profesijas “jurists” aprakstā, kādi pienākumi bez jau uzskaitītajiem vēl atbilst jurista profesijai, tieši advokātu birojā. “Jurista darba pienākumi: pārzināt Latvijas un starptautisko tiesību sistēmu; izmantot patstāvīgos tiesību avotus un tiesību palīgavotus; pastāvīgi sekot izmaiņām normatīvajos aktos; pārzināt juridiskās metodes; izvēlēties juridiskās problēmas atrisināšanai lietderīgāko metodi; - šis autoresprāt ir tāds pienākums, kurā noteikti ir jāpārzina personas lieta. Piemēram gadījumā, ja persona tomēr ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 260.panta (1) daļā, tad juristam varētu būt uzdevums, aizstāvības vārdā rast risinājums, noskaidrot apstākļus, jo vainīgs var būt arī otrs braucējs, varbūt persona nesaprot savu rīcību un kāds cits to apzinoties ir iedevis transportlīdzekli. Lai jurists rastu dažādus risinājumus juridiskai problēmai, apskatot tiesu praksi, ir jāzina konkrētie apstākļi. Tas ir laikietilpīgs uzdevums, kurā ir jāpadomā, jāapsver, vai tas atbildīs konkrētajai situācijai. Sniegtot juridisko palīdzību ir jāatrod kādas

⁴⁹ Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām: Ministru kabineta noteikumi Nr. 264, [10.02.2021-... red.]

⁵⁰ Turpat

problēmas efektīvākais risinājums, ko var atrast, tikai pārzinot klienta lietu. Aplūkojot tālāk pienākumus - izstrādāt un apliecināt juridiskos dokumentus; pētīt, analizēt un sistematizēt juridisko informāciju; - šis pienākums noteikti ir saistāms ar klienta aizsargājamo informāciju, jau pats pienākuma apraksts nosaka- analizēt juridisko informāciju; izmantot iegūto informāciju lēmumu pieņemšanā⁵¹”; - arī šis saistāms ar klienta informāciju, lai noskaidrotu, kā pareizāk rīkoties, un ko klients īsti vēlas. Klients izklāstot reālos faktus, rezultātu, ko vēlas panākt, ar to advokāts pieņem lēmumu kā rīkoties, un dodot uzdevumu juristam, arī iepazīstina ar kādu daļu no klienta sniegtās informācijas.

Līdz ar to, secināms, ka daudzi juristu pienākumi, ko tie veic advokātu birojā, ir saistīti ar kriminālprocesā iesaistīta klienta lietu, jo gan veicot zinātnisku darbību saistībā par kādu lietu, gan uzraugot izmeklēšanas iestāžu darbu, gan pētot teorijas un principus, un, īpaši gatavojot dažādus juridiska rakstura dokumentus, jurists uzzina par konkrētā klienta lietu, un, tiek apdraudētas personu intereses, tiesības uz taisnīgu tiesu, gadījumā, ja šie darbinieki tiek nopratināti kā liecinieki lietā. Kā arī, ir tādi juristu pienākumi, kas sakrīt ar advokātu pienākumiem, uz kuriem advokāti bauda kriminālprocesuālo imunitāti, kas rada neatbilstošu situāciju gadījumos, kad advokāts veicot darba pienākumus bauda kriminālprocesuālo imunitāti, taču advokātu biroja darbinieki nē. Tādējādi, darba autore pamatojoties uz jurista darba pienākumu aprakstu, secina, ka juristiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte, pretēji, tiek apdraudētas klienta intereses un tiesības uz korespondences neaizskaramību un privāto dzīvi. Ievērojot arī to, ka jau reizi šāds likumprojekts ir bijis iesniegts Saeimā, par advokātu biroju darbinieku kriminālprocesuālo imunitāti⁵², tas tika noraidīts. Darba autore nevar piekrist tam, ka advokātu biroju darbiniekiem nav attiecināma kriminālprocesuālā imunitāte, kā tas ir noticis ar šo likumprojektu, jo advokātu biroju darbinieku, tas ir, juristu, darba pienākumi sakrīt ar tiem advokāta pienākumiem, uz kuriem advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti. Papildus, radot arī iespēju brīvi iegūt informāciju no advokātu biroju darbiniekiem un izņemt to veidotos dokumentus, vai korespondenci.

Darba autore aplūkos arī jurista palīga pienākumus, kas iekļauti jurista palīga profesijas standartā. Un, šie pienākumi ir - spēja orientēties juridiskos jautājumos; spēja pārbaudīt juridisko dokumentu pieņemšanas procedūras un noformēšanas atbilstību tiesību normu

⁵¹ Socionika un profesijas izvēle. Jurists. 2016. gada 28. oktobris. Pieejams: <https://iprofesija.lv/jurists-profesijas-apraksts/> [Aplūkots 02.03.2021]

⁵² Par likumprojektu Nr.748/Lp13 “Grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā” Pieejams:

<http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/56B8B50E6C988EACC22585D9002666E7?OpenDocument> [Aplūkots 07.05.2021]

prasībām; spēja kārtot lietvedību un noformēt dokumentus atbilstoši normatīvajiem aktiem par lietvedību un dokumentu izstrādāšanu; spēja atrast, apkopot un klasificēt juridisko informāciju⁵³ – šis pienākums sakrīt ar jurista pienākumu, līdz ar to šis pienākums ir tāds, kas apdraud klienta intereses.

Jurista palīga pienākumos var būt iekļauti arī vienkāršāka rakstura administratīvi uzdevumi, kas saistīti ar klienta lietu.⁵⁴ Jebkāda krimināllieta satur informāciju par klienta aizsargājamo informāciju, aizskarot tā tiesības uz korespondenci, un tiesības uz taisnīgu tiesu. Šie administratīvie uzdevumi, varētu šķist ļoti vispārīgi un nesaistot ar klienta lietu, taču, lai veiktu precīzu uzdevumu, kāda daļa tik un tā nonāk jurista palīga zināšanā, kas apdraud advokātu biroja klienta intereses.

Aplūkojot tālāk profesijas aprakstu - “izpētīt juridiskus vai tamlīdzīgus dokumentus vai organizēt to izpēti”. Piemēram, ja jurista palīgs saņem kādu dokumentu, kas ir no pirmstiesas izmeklēšanas iestādes, piemēram Valsts policijas, tad viņš iepazīstas jau ar šīs iestādes nostāju par faktiem, un, ja ir nepieciešams gatavot kādu sūdzību, tad ir jāapzinās arī reālie fakti, kas ir notikuši konkrētā krimināllietā. “Konsultēt klientus vai aģentus juridiskajos vai tehniskajos jautājumos; gatavot dokumentus, kas saistīti ar nekustamā īpašuma, akciju vai citu lietu nodošanas formālu reģistrāciju; rediģēt juridiska satura tekstus, pārbaudot to atbilstību gan no juridiskā, gan filoloģiskā viedokļa un nodrošinot to korektūru; pārbaudīt tekstā sastopamo tiesību aktu izmantošanas juridisko pamatotību, to nosaukumu un satura valodisko precizitāti; izvērtēt no citām valodām tulkoto juridisko tekstu un tiesību aktu satura atbilstību juridiskajai terminoloģijai latviešu valodā; sniegt atbalstu tiesu ekspertīžu veikšanā; noformēt nekustamā īpašuma lietas un nosūtāmo korespondenci; veicot normatīvajos aktos paredzētās darbības; konsultēt par mediācijas piemērotību dažādu domstarpību un konfliktu risināšanā; organizēt un vadīt mediācijas procesus⁵⁵”. Mediācijas likums nosaka, ka mediācija ir pušu samierināšana⁵⁶, un, lai samierinātu puses ir precīzi jāzina klienta lietas apstākļi. Piemēram, ja ir izdarīts sevišķi smags noziegums, un, puses ir ar mieru izlīgumam, tas valstij neatņem par pienākumu uzsākt kriminālprocesu, ja par to uzzina. Taču jurista palīgs šādā situācijā izpaužot klienta informāciju valsts iestādēm, pārkāptu personas tiesības.

⁵³ Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2009. gada 15. aprīļa sēdes protokols Nr. 4. Jurista palīga profesijas standarts. Pieejams:

<https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/ps0215.pdf> [Aplūkots 02.03.2021]

⁵⁴ Darba devējs: Advokātu birojs "FORT". Jurista Vārds, 03.11.2020., Nr. 44 (1154), 34.lpp.

⁵⁵Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām: Ministru kabineta noteikumi Nr. 264, [10.02.2021-... red.]

⁵⁶ Mediācijas likums. LV likums. Pieņemts 22.05.2014 [01.01.2020 -...red.]

Ārvalstu literatūrā juristu palīgi tiek dēvēti kā juridiskie asistenti. “Juridiskie asistenti ir atbildīgi par plašu uzdevumu klāstu juridiskajā spektrā ārpus juridiskās prakses, juridisko konsultāciju sniegšanas un klientu pārstāvības. Juridiskā asistenta amats prasīs, lai indivīds strādātu kopā ar advokātiem, lai sniegtu visaptverošākos pakalpojumus attiecīgajai klientūrai.”⁵⁷

Pēc aplūkotajiem jurista palīga pienākumiem advokātu birojā, darba autore secina, ka jurista palīga pienākumi ir vairāk līdzīgi juristu pienākumiem, kā advokātu. Jurista palīgam ir daudzi arī tādi pienākumi, kas vairāk saistīti ar administratīvām lietām, toties pienākumi, kas sakrīt ar juristu pienākumiem, sakrīt tomēr arī ar tiem, uz kuriem advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti.

Darba autore izveidoja uzskatāmu tabulu, kurā redzami advokātu pienākumi saistībā ar klienta lietu un tam atbilstoši līdzīgu pienākumu juristam un jurista palīgam.

Advokāts	Jurists	Jurista palīgs
Sniedz klientam juridisko palīdzību	Izmanto iegūto informāciju lēmumu pieņemšanā	Veic visaptverošus pakalpojumus attiecīgajai klientūrai
Gatavo un apliecina juridiskus dokumentus	Gatavo juridiskus dokumentus; Apliecina juridiskus dokumentus	Gatavo juridiskus dokumentus Veic administratīvus uzdevumus, kas saistīti ar klienta lietu
Uzzinātās informācijas neizpaušana	-	-
Aizstāv personu pirmstiesas procesā	Izvēlās juridiskās problēmas atrisināšanai lietderīgāko metodi	Izpēta juridiskus vai tamlīdzīgus dokumentus, organizē to izpēti
Pārsūdz prokurora, izmeklētāja rīcību	Uzrauga izmeklēšanas un operatīvo iestāžu darbu	Pārbauda juridisko dokumentu pieņemšanas procedūras un noformēšanas atbilstību
Noskaidro visus atbildību mīkstinošus un attaisnojošus apstākļus	Pēta juridiskās teorijas un principus; Sistematizē juridisko informāciju	Klasificē juridisko informāciju

Tabula Nr. 1 *Advokātu amata pienākumi un tiem līdzīgi juristu un juristu palīgu amata pienākumi.*

⁵⁷Start Your Legal Career as a Legal Assistant .2019. gada 23. decembrī. Pieejams: <https://paralegal.laws.com/legal-assistant> [Aplūkots 29.03.2021]

Precīzi aplūkojot gan amata aprakstu gan izveidoto tabulu, redzams, ka attiecībā uz advokāta pienākumiem, kuru izpildē tas bauda kriminālprocesuālo imunitāti, juristu un juristu palīgu pienākumos ir konstatējami līdzīgi vai pat identiski darba pienākumi. Tas nozīmē, ka no advokātu un abu profesiju pārstāvju pienākumiem, kas ir līdzīgi vai par vienādi, kriminālprocesuālo imunitāti bauda tikai advokāti, bet ne juristi, vai juristu palīgi. Līdz ar to, nav konstatējams, kādēļ tieši uz advokātiem attiecas šī kriminālprocesuālā imunitāte, bet uz juristiem un to palīgiem neattiecas. Darba autore uzskata, ka šādas situācijas esamība ir apdraudējums, ka turpmākajā nākotnē juristi, juristu palīgi varētu arī tikt aicināti sniegt liecības par konkrēto krimināllietu, vai arī izņemt to sagatavotos dokumentus, korespondenci. Šāda situācija nebūtu pieļaujama demokrātiskā, tiesiskā valstī, jo šāda valsts ievēro personu pamattiesības.

1.2.2 Citu darbinieku pienākumi, kas saistīti ar advokātu birojā aizsargājamo informāciju

Advokātu birojā citi darbinieki, kas nav juristi vai juristu palīgi tika aplūkoti jau iepriekšējā nodaļā, un, bija redzamas dažādas profesijas, kādas vēl darbojas advokātu birojā. Tomēr visbiežāk advokātu birojā kā citi darbinieki tiek uzskatīti tieši biroju administratori. Ārvalstīs šādi darbinieki tiek saukti arī kā “juridiskie administratori”. Juridiskie administratori ir advokātu biroju darbinieki, kas nav advokāti. Viņi ir tieši atbildīgi par administratīvā palīga, juridisko sekretāru un advokātu palīgu darbības vadību. Juridiskajiem administratoriem jābūt zināšanām par grāmatvedības jomu.⁵⁸

Līdz ar to, darba autore aplūkos kādi darba pienākumi ir tieši advokātu biroju administratoriem, jeb juridiskajiem administratoriem. “Sniegt administratīvu palīdzību juridisko darbinieku juridiskajā birojā; pārvaldīt grafikus, ieskaitot izmēģinājuma datumus un uzklaušīšanas; koordinēt tikšanās, sanāksmes un darījumu braucienus; ieplānot konferenču zāles; plānot, atbalstīt un īstenot loģistiku izpildvaras līmeņa iekšējiem pasākumiem; koordinēt sanāksmes, telekonferences, “webex” sanāksmes un video konferences; koordinēt ar klientiem, ārējiem padomdevējiem un citiem piegādātājiem, lai iegūtu un apmainītos ar informāciju un dokumentāciju, kas saistīta ar juridiskiem jautājumiem; novērtēt situāciju steidzamību un noteikt atbilstošas darbības, sniegt pēcpārbaudi un informēt vadību, paziņot visdažādāko informāciju; sagatavot juridisko saraksti un prezentācijas; uzturēt likumīgas pārvaldības

⁵⁸ What Does a Legal Administrator Do? 2019. gada 23. decembris. Pieejams: <https://paralegal.laws.com/law-administration/legal-administrator> [Aplūkots 25.03.2021]

sistēmas; veikt pētījumus ziņojumu sagatavošanai; apmācīt advokātus un atbalsta personālu visu biroja sistēmu izmantošanā, ieskaitot lietu pārvaldības sistēmu, protokolu iesniegšanu un dokumentācijas / dienasgrāmatas procedūras; izmantot lietu pārvaldības sistēmu juridisko failu elektroniskai datu pārvaldībai un vadības ziņojumu izveidošanai; pārliecinieties, ka visa nepieciešamā informācija tiek koplietota starp klientiem un advokātiem dažādos failos; pārtrauga un koordinē juridisko pētījumu un biroja uzziņu materiālu, tostarp papīra formātā un elektronisko materiālu, iegādi un uzturēšanu.⁵⁹

Kā viens no uzdevumiem, kas varētu apdraudēt personu tiesības kriminālprocesuālās imunitātes neesamības dēļ ir saziņa ar klientu, korespondences novirzīšana no klienta advokātam. Veicot šādu amata pienākumu, darbinieks var iepazīties ar informāciju ko sniedz klients advokātam. Ir jāņem vērā, ka cilvēki ir dažādi. Ir klienti, kas varēs administratoram jau e - pastā norādīt apstākļus kādi patiesībā bijuši, atzīt/ noliegt savu vainu. Un ir klienti, kas pat advokātam negribīgi vēlēšies stāstīt visu patiesībā notikušo. Biroja administratoram, saņemot šādu e- pastu ar patiesajiem apstākļiem, tiek jau aizskartas personas tiesības uz privāto dzīvi, korespondences neaizskaramību, jo administrātores atmiņā rodas ziņas, ko advokāts uzzinot, izpaust nedrīkstētu, taču uz biroja administratoru tas neattiecas.

Tādējādi darba autore secina, ka attiecībā uz advokātu biroju administratoriem būtu nepieciešams piešķirt kriminālprocesuālo imunitāti, lai iespējami nākotnē nerastos situācijas, ka biroja administrators tiek nopratināts kriminālprocesā kā liecinieks, par tā zināmiem faktiem, vai no biroja administratora tiktu izņemti dokumenti, ko tas sagatavojis, vai saņēmis. Šobrīd šāda situācija, neattiecinot kriminālprocesuālo imunitāti uz administratīvo personālu advokātu birojā, aizskartu advokātu biroju darbinieku tiesības, kas nav pieļaujams, demokrātiskā, tiesiskā valstī.

1.3. Advokātu biroja rīcībā esošā informācija

Advokātu birojos, advokātiem ir piešķirta kriminālprocesuālā imunitāte tieši attiecībā uz to rīcībā esošo informāciju. Taču nav noteikts, kas tieši ir uzskatāma par aizsargājamo informāciju un vai pilnībā katra informācija par krimināllietu ir aizsargājama.

Advokatūras likuma 6. panta 2. daļas 2. punkts nosaka, ka advokāts nedrīkst izpaust 1) ziņas 2) paskaidrojumus 3) faktus, kas kļuvuši zināmi sniedzot juridisko palīdzību. Trešais punkts papildus nosaka 4) korespondenci starp klientu 5) dokumentus par klienta lietu.

⁵⁹ Law Office Administrator Job Description. Pieejams: <https://jobs.localjobnetwork.com/job-descriptions/law-office-administrator-job-description> [Aplūkots 25.03.2021]

Ceturtais punkts nosaka, 6) informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, arī elektroniskos sakaru līdzekļus, un, 67. pants papildina ar 7. punktu - 7) noslēpumus lietas vešanas laikā.

Kopsavilkumā, advokātu biroja rīcībā esošā informācija, kas ir klienta aizsargājamā informācija, ir, par jebkādā veidā klienta izpaustām ziņām par krimināllietu, tā var būt gan rakstveidā, gan mutvārdos, zīmju valodā - jebkāda veida korespondence starp klientu, kā arī personīgajā cilvēka atmiņā zināmā informācija. Kā arī, tie ir jebkāda veida dokumenti par klienta lietu, proti, iesniegumi, sūdzības, pieteikumi, kopijas, paskaidrojumi. Un, informāciju, ko advokāts pats ir uzzinājis, ne no klienta. Proti, no dažādām datu bāzēm, no ārstu izziņām. Tas vienlaikus arī nozīmē to, ka advokātu biroja rīcībā kopumā ir pieejama klientu informācija, to korespondence, kā arī sensitīva informācija.

1.3.1 Advokātu rīcībā esošā informācija

Kriminālprocesa likumā noteikts, ka advokāti bauda kriminālprocesuālo imunitāti pamatojoties uz to rīcībā esošo informāciju. Tomēr vai tā ir visa to rīcībā esošā informācija, vai tīk atsevišķa daļa. Kā arī, jānoskaidro, kāda daļa no informācijas tiek sniegta advokātu biroju darbiniekiem, lai tie varētu veikt savu uzdevumu.

Sākotnēji, jāuzsver, ka advokātu rīcībā informācija var būt gan rakstiskā formā, gan advokāta atmiņā, kā arī no citiem avotiem iegūtas ziņas, ko advokāts drīkst izprasīt. Augstākā tiesa ir norādījusi: "Vispārīgi zvērināts advokāts, pārstāvot klientu, ir tiesīgs iegūt informāciju. Taču tiesiskajā regulējumā var būt noteikti gadījumi, kad konkrētām darbībām nepieciešams īpašs pilnvarojums vai personas piekrišana konkrētas informācijas ieguvei, un šie nosacījumi jāievēro kā zvērinātam advokātam, tā arī iestādei⁶⁰." Konkrētajā lietā strīds bija par to, vai zvērinātam advokātam, uzrādot orderi par juridiskās palīdzības sniegšanu konkrētai personai, ir tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, kas satur ziņas par konkrētas personas veselību, un, Augstākā tiesa secināja, ka saskaņā ar Advokatūras likuma 48.panta 2.punktu, zvērināts advokāts, sniedzot juridisko palīdzību, cita starpā ir tiesīgs vākt pierādījumus, arī pieprasot visus juridiskās palīdzības sniegšanai nepieciešamos dokumentus no valsts un pašvaldību institūcijām, kurām likumā noteiktajā kārtībā un gadījumos ir jāizsniedz šie dokumenti vai to noraksti un jānodrošina advokātam iespēja iepazīties ar tiem.⁶¹ Līdz ar to, advokāta rīcībā var atrasties arī tāda informācija, kas atbilstoši Datu aizsardzības regulai ir kvalificējama kā sensitīva informācija.

⁶⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 29.maija spriedums Lietā Nr. A420527613 [8]

⁶¹ Turpat [6]

Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un padomes direktīvas 2012/13/ES 7. panta 1. punktu⁶², ”Ja persona jebkurā kriminālprocesa stadijā tiek apcietināta un aizturēta, dalībvalstis nodrošina, lai apcietinātajām personām vai viņu advokātiem tiek darīti pieejami kompetento iestāžu rīcībā esošie dokumenti, kas saistīti ar konkrēto lietu un kas ir būtiski, lai saskaņā ar valsts tiesību aktiem efektīvi apstrīdētu apcietināšanas vai aizturēšanas likumību.” Tādējādi, no tā izriet, ka advokātu rīcībā kā aizsargājama informācija ir ne tikai viņa caur saziņu iegūtā informācija, ne tikai viņa sagatavotie dokumenti attiecībā uz klienta lietu, bet arī no citām informācijas sistēmu iegūtām ziņām. Tāda informācija kā ar personas veselības stāvokli saistītie dokumenti, jeb sensitīva informācija.

Attiecībā uz rakstveida dokumentiem un mutvārdu/rakstveida saziņu, ir vērtīgi aplūkot Advokātu ētikas kodeksu, kurā 2.3 punktā (Konfidencialitāte) ir ietverta informācija, kas atrodas advokātu rīcībā. Tajā noteikts: “Advokātam ir tiesības un pienākums ievērot konfidencialitāti, tas ir - neizpaust jebkuras ziņas, kuras viņš ir ieguvis, pildot savus profesionālos pienākumus, tostarp:

- a) ziņas par pašu faktu, ka persona ir vērsusies pie advokāta, un par šīs personas identitāti;
- b) klientu sniegtās ziņas un citas ziņas par klientu, kuras advokāts ir ieguvis, pildot profesionālos pienākumus;
- c) klientam sniegtās juridiskās palīdzības saturu;
- d) advokāta lietvedības dokumentos, pierakstos ietvertās vai jebkuras profesionālo pienākumu pildīšanas laikā iegūtās ziņas un datus, kuras advokāts ir nostiprinājis uz jebkādiem datu nesējiem;
- e) vienošanās noteikumus, ietverot honorāra apmēru;
- f) jebkuras citas ar juridiskās palīdzības sniegšanu saistītās ziņas.⁶³

No Advokātu ētikas kodeksa izriet, ka advokātu rīcībā ir pats fakts, ka persona ir vērsusies pie zvērināta advokāta, mutiski sniegtās ziņas, kas ir tikai advokāta personīgajā atmiņā. Rakstveida dokumenti ir tādi dokumenti, kuru saturā ir lietas, kas saistītas ar pašu lietu.

Darba autore aplūkos rakstiskā formātā iespējamus dokumentus, kas ir advokātu rīcībā saistībā ar klienta lietu. “Zvērināti advokāti, kas ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un

⁶² Eiropas parlamenta un padomes 2012. gada 22.maija direktīva 2012/13/ES Par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0013&from=lv> [Aplūkots 25.03.2021]

⁶³ Zvērinātu advokātu ētikas kodekss. Pieejams: <https://advokatura.lv/lv/dokumenti-par-advokaturas-jautajumiem/radit/23/> [Aplūkots 06.04.2021]

terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) likuma subjekti, varētu veikt pilnvērtīgu klientu izpēti, būtu nepieciešams lielāks apjoms bezmaksas informācijas un pieeja dažādiem reģistriem un kredītiestādēm vispār.”⁶⁴ Atbilstoši NILLTPFN likuma 3. panta pirmās daļas 4. punktam zvērināti advokāti kļūst par NILLTPFN likuma subjektiem tad, kad tie, darbojoties savu klientu vārdā, sniedz palīdzību darījumu plānošanā vai veikšanā, piedalās tajos vai veic citas ar darījumiem saistītas profesionālas darbības sava klienta labā attiecībā uz:

- a) nekustamā īpašuma, komercsabiedrības kapitāla daļu pirkšanu vai pārdošanu;
- b) klienta naudas, finanšu instrumentu un citu līdzekļu pārvaldīšanu;
- c) visu veidu kontu atvēršanu vai pārvaldīšanu kredītiestādēs vai finanšu iestādēs;
- d) juridisko personu vai juridisko veidojumu dibināšanu, vadību vai darbības nodrošināšanu, kā arī attiecībā uz juridiskās personas vai juridiskā veidojuma dibināšanai, vadīšanai vai pārvaldīšanai nepieciešamo ieguldījumu veikšanu.⁶⁵

Līdz ar to, advokātu rīcībā esošā informācija sastāv gan no personīgās atmiņas par faktiem, apstākļiem, pašu faktu par vērtanos, rakstiskās informācijas dažādos dokumentos par attiecīgo lietu, kā arī ziņas no datu bāzēm un reģistriem, kā arī ziņas par veselības stāvokli, informācija par klienta naudas līdzekļiem. Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 122.panta pirmās daļas 1. ,2., 3., punktu – aizliegts pratināt advokātu kā liecinieku par faktiem, kas viņam kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā; kontrolēt, veikt apskati vai izņemt dokumentus, kurus advokāts sastādījis, vai korespondenci, kuru viņš saņēmis vai nosūtījis, sniedzot juridisko palīdzību, kā arī izdarīt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus; kontrolēt advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, var secināt, ka aizsargājama ir jebkāda informācija, kas atrodas advokāta rīcībā. Pamatojoties uz pirmo punktu, var attiecināt personīgajā atmiņā esošo informāciju. Uz otro punktu pamatojoties, var secināt, ka aizsargājami ir arī advokāta paša sastādītie dokumenti. Un, pamatojoties uz trešo punktu, var attiecināt advokātam pieejamās datu bāzes un reģistrus, attiecībā uz esošo informāciju, kas bauda kriminālprocesuālo imunitāti.

⁶⁴ Inese Helmane Zvērināti advokāti: klientu izpētei svarīga arī informācijas pieejamība 05. novembrī, 2020. Pieejams: <https://lvportals.lv/norises/321608-zverinati-advokati-klientu-izpetei-svariga-ari-informacijas-pieejamiba-2020> [Aplūkots 24.04.2021]

⁶⁵Turpat.

1.3.2 Informācijas apjoms ar ko strādā juristi, juristu palīgi advokātu birojā

Lai noskaidrotu informācijas apjomu, ir vēlreiz jāaplūko, kādi ir juristu un juristu palīgu pienākumi saistībā ar aizsargājamo informāciju. Attiecībā uz juristu pienākumiem, tie ir, juridisku dokumentu gatavošana attiecībā uz klientu, teoriju un pētījumu veikšana attiecībā uz lietu, uzraugot iestāžu darbību, uzraudzīt izmeklēšanas un operatīvo iestāžu darbu, izvēlēties juridiskās problēmas atrisināšanai lietderīgāko metodi, sistematizēt juridisko informāciju, izmantot iegūto informāciju lēmumu pieņemšanā. Kopsakarā ar šiem pienākumiem ir jāskata arī informācijas apjoms, kas atrodas advokātu birojā.

Attiecībā uz dokumentu gatavošanu saistībā ar klienta lietu, juristi var sastapties ar pamatdokumentiem, kādi tiek sastādīti izmeklēšanas procesa sākuma posmā, tie var būt tādi dokumenti, kā lūgumi, sūdzības, iesniegumi. Taču, lai šos dokumentus sastādītu, ir nepieciešams arī iepazīties ar klienta lietu, tādējādi, advokātu biroja darbinieks, lai sastādītu kādu dokumentu (lūgumu, sūdzību, iesniegumu), iedziļinās konkrētajā lietā, lai to izveidotu. Tādējādi, advokātu biroja darbinieki iepazīstas nevis ar sastādītā dokumenta saturu, bet gan ar informāciju, kas ir nepieciešama, lai sastādītu attiecīgo dokumentu. Attiecībā uz teoriju un pētījumu veikšanu, līdzīgi kā ar pamatdokumentiem izmeklēšanā, lai veiktu pētījumus, ir nepieciešams apzināties apstākļus, informāciju, par ko tieši tiek veikts pētījums. Tādējādi, arī uz teoriju un pētījumu veikšanu attiecas apstākļi, kas ir jāzina darbiniekam, lai sagatavotu konkrēto pētījumu. Uzraugot iestāžu darbību, pienākums ir saistīts arī ar sūdzību iesniegšanu attiecībā uz izmeklēšanas iestāžu darbību vai konkrēti amatpersonu rīcību, tādējādi juristam arī ir jāzina, kādi ir apstākļi, un, kādēļ amatpersona ir tā, vai citādi rīkojusies.

Attiecībā uz advokātiem pieejamo informāciju, kas bauda kriminālprocesuālo imunitāti, juristu rīcībā ir tieši dokumenti, kas ir jebkādā veidā saistīti ar klienta lietu. Tas nozīmē, ka daļa no aizsargājamās informācijas atrodas juristu, juristu palīgu brīvā pārziņā, tādējādi apdraudot advokātu biroja klienta intereses, tiesības uz korespondences neaizskaramību.

1.3.3 Informācija, ar ko iepazīstas citi advokātu biroja darbinieki

Ievērojot, ka citi darbinieki advokātu birojā ir sastopami diez gan daudz, tad ar informācijas pieejamību advokātu biroja citiem darbiniekiem tiks aplūkots tieši biroja

administrators, kas ir visbiežāk sastopamais darbinieks advokātu birojos, kā arī to darbība ir lielākā mērā saistīta ar klienta sniegto informāciju.

Aplūkojot kādu advokātu biroja darba sludinājumu, tajā norādīts, ka biroja administrators pienākumos ietilpst – “Nodrošināt sekmīgu biroja ikdienas darbu; koordinēt ienākošos zvanus un korespondenci; sarakstes nodrošināšana ar klientiem un partneriem, tajā skaitā ar ārzemju; noformēt, apstrādāt un sistematizēt ienākošos un izejošos dokumentus; organizēt, plānot un tehniski nodrošināt sapulces un lietišķas tikšanās; sniegt nepieciešamo atbalstu biroja darbinieku ikdienas darbā.”⁶⁶

Vērtējot šo pienākumu aprakstu, proti, koordinējot zvanus un korespondenci, advokātu biroja administrators iespējami varētu saskarties ar klienta konfidenciālu informāciju, nevar simtprocentīgi apzināties, ko klients varētu nosūtīt biroja administratoram, proti, kāda satura informāciju. Tomēr, advokātu biroja administrators, kā darbinieks, kas saskaras ar klienta sniegto informāciju, var iespējami arī apdraudēt klienta intereses. Arī sarakstes nodrošināšana ar klientiem apdraud šo pašu klientu intereses uz privāto dzīvi un korespondences neaizskaramību. Darba pienākums saistībā ar nepieciešamo atbalstu biroja darbinieku ikdienas darbā var ietvert dažādus tādus pienākumus, kas arī var būt saistīti ar korespondenci.

Tādējādi, arī biroja administrators advokātu birojā saskarās ar klienta konfidenciālu informāciju, un, tā darba pienākumos ietilpst pienākumi, kas var būt saistīti ar klienta krimināllietu, tādējādi aizskarot advokātu biroja klienta intereses kriminālprocesā. Tādējādi, darba autore uzskata, ka arī biroja administratoriem ir nepieciešams piešķirt kriminālprocesuālo imunitāti.

⁶⁶ Zvērinātu advokātu biroja “Njord” darba sludinājums biroja administratoram. Termins beidzies 10.02.2019. Pieejams: <https://www.cv.lv/lv/vacancy/206284/zverinatu-advokatu-birojs-njord/biroja-administrators-e> [Aplūkots 25.04.2021]

2.KRIMINĀLPROCESUĀLĀS IMUNITĀTES MĒRĶIS AR KO TIEK AIZSARGĀTA INFORMĀCIJA ADVOKĀTU BIROJĀ

Latvijas Republikas Satversmes 92. pantā⁶⁷ noteiktas tiesības - Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību, kā arī Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā - ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājojuma un korespondences neaizskaramību.⁶⁸

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6.panta 3. punktā ir noteikts - Ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības vismaz: a. tikt nekavējoties, viņam saprotamā valodā un detalizēti, informētam par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu; b. uz laiku un līdzekļiem, kas nepieciešami, lai sagatavotu savu aizstāvību; c. aizstāvēt sevi pašam vai saņemt paša izvēlēta aizstāvja juridisku palīdzību, vai, ja viņam trūkst līdzekļu, lai algotu aizstāvi, saņemt nozīmēta aizstāvja palīdzību par velti, ja tas nepieciešams tiesvedības interesēs.⁶⁹

Apvienoto Nāciju Pamatprincipu par advokātu lomu 14. punkts nosaka - Advokātiem, aizstāvot savu klientu tiesības un sekmējot jurisdikcijas realizēšanu, ir jāpanāk cilvēka tiesību un pamatbrīvību, ko atzīst nacionālās un starptautiskās tiesības, ievērošana un ir vienmēr jārīkojas godprātīgi un neatlaidīgi saskaņā ar likumiem un atzītiem profesionāliem standartiem un ētiskām normām⁷⁰.

Darba autore secina, ka kriminālprocesuālā imunitāte advokātiem ir piešķirta, lai tie varētu ievērot demokrātiskā tiesiskā valstī esošās cilvēktiesības, kas attiecas arī uz advokātu biroju klientiem. Advokātiem attiecas šī privilēģija kriminālprocesā, lai veicinātu uzticību starp klientu un advokātu, kā arī neizpaustu citām personām to rīcībā nonākušo informāciju, tādējādi stiprinot arī klienta uzticību advokātam.

⁶⁷ Latvijas Republikas Satversme. LV likums. Pieņemts 15.02.1992. [01.01.2019-...red.]

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Starptautisks dokuments daudzpusējs. Pieņemts 04.11.1950 Latvijas Vēstnesis, 143/144

⁷⁰ Apvienoto Nāciju Pamatprincipi par advokātu lomu . Pieejams: <https://advokatura.lv/lv/dokumenti-par-advokaturas-jautajumiem/radit/25/> [Aplūkots 25.04.2021]

2.1 Kriminālprocesuālās imunitātes mērķis advokātiem

Advokāta imunitātes pamatā ir mērķis – radīt klientam drošības sajūtu, ka informācija, ko tas uztic advokātam, netiks izpausta.⁷¹ No tiesu prakses, šis jēdziens “klients” ir jāiztulko tādējādi, kā persona, kurai advokāts sniedz likumīgu juridisku palīdzību, piemēram, gatavo juridiskus dokumentus vai ved attiecīgu lietu tiesā, bet papildus tam veic nelikumīgas darbības šīs personas interesēs, jo pretējā gadījumā iznāktu absurda situācija, kad viena persona, tikai un vienīgi darbojoties nelikumīgi otras interesēs, abām to apzinoties, šo attiecību ietvaros, joprojām tiek uzskatīta par advokātu, bet otra – par viņa klientu ar visām no tā izrietošajām sekām.⁷² Eiropas Savienības tiesas vairākkārt paustā atziņa, ka aizsargājama ir tāda klientu saziņas konfidencialitāte starp advokātu un klientu, kas atbilst šādiem kritērijiem: 1) saziņa ar advokātu ir saistīta ar klienta tiesību uz aizstāvību īstenošanu, 2) saziņa ir notikusi ar neatkarīgu advokātu t.i., advokātu, kuru ar tā klientu nesaista darba tiesiskās attiecības.⁷³ Lai pienācīgi ievērotu visus likuma un profesionālās ētikas noteikumus, advokātam vienmēr ir jārīkojas klienta interesēs un jāstāda šīs intereses augstāk par paša/pašas vai citu advokāta profesionālās korporācijas locekļu – savu kolēģu interesēm.⁷⁴

Advokatūras likuma 6. un 67. pantā ir noteikts pienākums neizpaust klienta informāciju – 67. pants nosaka “Zvērināts advokāts nedrīkst izpaust sava pilnvardevēja noslēpumus ne tikai lietas vešanas laikā, bet arī pēc atbrīvošanas no lietas vešanas vai pēc lietas pabeigšanas. Viņam jānodrošina šo prasību ievērošana arī sava personāla darbā. Tas ir advokāta negatīvais pienākums, proti, neizpaust šo informāciju⁷⁵.” Taču Advokatūras likuma 6.pants noteic izsmeļošu sarakstu, ko citas iestādes nedrīkst pieprasīt no advokāta. Proti – “Valsts un pašvaldību institūcijām, tiesām, prokuroriem un pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm jāgarantē advokātu neatkarība.

Aizliegts:

- 1) iejaukties advokātu profesionālajā darbībā, ietekmēt vai iespaidot viņus;
- 2) pieprasīt no advokātiem ziņas un paskaidrojumus, kā arī noplatināt viņus kā lieciniekus par faktiem, kas viņiem kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību;

⁷¹ Kriminālprocesa likuma komentāri 410.lpp [1]

⁷² Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2018. gada 21. novembra spriedums Lietā (arhīva Nr. K29-0359-18/7)

⁷³ Turpat [4]

⁷⁴ Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu harta un eiropas advokātu ētikas kodekss. Pieejams: https://www.cbe.eu/NTCdocument/cbe_etikas_kodekss_15_1253625489.pdf [Aplūkots 25.03.2021]

⁷⁵ Advokatūras likums. Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993. [16.03.2021-29.04.2021 red]

- 3) kontrolēt pasta, telegrāfa korespondenci un dokumentus, kurus advokāti saņēmuši vai sastādījuši, sniedzot juridisko palīdzību, izdarīt to apskati un izņemšanu, kā arī veikt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus;
- 4) kontrolēt, arī izmantojot šā panta 3.punktā minētos procesuālos līdzekļus, advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, arī elektroniskos, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā;
- 5) pieprasīt no klientiem ziņas par advokātu sniegtās palīdzības faktu un tās saturu;
- 6) pakļaut advokātus jebkādam sankcijām vai draudiem sakarā ar juridiskās palīdzības sniegšanu klientiem saskaņā ar likumu;
- 7) saukt advokātus pie jebkura veida atbildības par rakstveida vai mutvārdos izteiktiem paziņojumiem, kurus viņi snieguši, godprātīgi pildot savus profesionālos pienākumus.”

“Advokāta profesionālais noslēpums kalpo klienta un no viņa neatkarīga advokāta saziņas aizsardzībai. Tas, pirmkārt, ir klienta tiesību uz aizstāvību nepieciešams paplašinājums un, otrkārt, balstās uz advokāta kā “tiesas sadarbības partnera” specifisko funkciju, kuram, esot pilnīgi neatkarīgam un darbojoties primārajās taisnīguma interesēs, ir jāsniedz klientam nepieciešamā juridiskā palīdzība.”⁷⁶

Advokātiem noteiktās kriminālprocesuālās imunitātes saturu raksturo būtiska iezīme – “Advokātam imunitāte ir noteikta tikai attiecībā uz juridiskās palīdzības sniegšanas ietvarā uzzinātās informācijas izpaušanu⁷⁷”. Šis klientu interešu aizsardzības mērķis ir aplūkots arī kādā Augstākās tiesas senāta lietā nr. C27156610, kurā prasītājs bija advokāts, kas prasīja morālā kaitējuma atlīdzību par to, ka tika veikta kratīšana un izņemts viņa dators. Prasītājs norādīja: “Kratīšanas laikā klienta SIA „Latvijas Tālrunis” telpās tika izņemts prasītājam piederošais dators, tādējādi pārkāpjot Kriminālprocesa likuma 122.panta pirmās daļas 3.punktu, Advokatūras likuma 6.pantu un ANO Advokātu lomas pamatprincipu 22.pantu. Datora izņemšanas rezultātā tikusi ierobežota prasītāja profesionālā darbībā un aizskartas viņa klientu intereses⁷⁸”. Ko Augstākās tiesas senāts arī atzina par pamatotu.

Kā arī Advokātu kolēģija sniedz vērtējumus, par advokātu imunitātes apdraudējumu, piemēram vienā advokātu kolēģijas vēstulē : nr.1-31-2696 Par advokāta profesionālās darbības apdraudējumu norādīts, ka padome uzskata, ka izmeklētāja E.Revina 2015.gada 22.septembra lēmums apdraud prasītāja kā zvērīnāta advokāta profesionālo darbību un pārkāpj tiesību

⁷⁶ Ģenerālvokātes Julianas Kokotes [Juliane Kokott] secinājumi,sniegti 2010. gada 29. aprīlī Lietā C-550/07 P Akzo Nobel Chemicals Ltd u.c. Pret Eiropas Komisiju. Pieejams: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=83189&doclang=LV>. [Aplūkots 26.04.2021]

⁷⁷ Turpat. [1]

⁷⁸ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 20. jūnija spriedums Lietā Nr. C27156610 [2.2]

normās noteikto zvērināta advokāta konfidencialitātes pienākuma respektēšanu un zvērināta advokāta imunitātes garantēšanu.⁷⁹

2.2 Imunitātes mērķis juristiem, juristu palīgiem

Pieļaujot iespēju veikt grozījumus likumā, jāaplūko kāds tieši ir mērķis kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanai advokātu biroja darbiniekiem. Ievērojot līdzšinējo regulējumu Kriminālprocesa likumā, proti, ka Kriminālprocesuālā imunitāte advokātu birojā ir tikai advokātiem un to palīgiem, un, izvērtējot advokātu biroja darbinieku (gan juristu, gan juristu palīgu) darba pienākumus, būtu jāizskata iespējamība, izstrādāt regulējumu attiecībā arī uz šiem darbiniekiem. Aplūkojot vēlreiz Advokatūras likuma 6.panta (2) daļas punktus, tajos ir konkretizēti aizliegumi, kādu informāciju nedrīkst pieprasīt no advokātiem par klienta lietu, bet tas neattiecas uz tādiem darbiniekiem kā juristi, un juristu palīgi, līdz ar to, šobrīd jebkura izmeklēšanas iestāde varētu noprotināt jebkuru šo advokātu biroja darbinieku, kas tam ir kļuvis zināms par saistīto klienta lietu, līdz ar to tiktu būtiski aizskartas klienta intereses.

Advokāta imunitāte un advokāta konfidencialitātes pienākums nav pretrunā kriminālprocesa mērķiem un pamatprincipiem, bet tieši izriet no tiem.⁸⁰ Līdz ar to, būtu arī jāizvērtē, vai piešķirot imunitāti, tam pretrunā nenonāktu citas ar likumu aizsargātas intereses. Advokātu kolēģijas lēmumi neattiecas uz juristiem, vai juristu palīgirm, jo kolēģija sniedz atzinumus attiecībā uz advokātiem, to palīgiem.

Ano pamatprincipu par advokāta lomu 15. punkts nosaka - Advokātiem ir vienmēr jābūt lojāliem pret savu klientu interesēm.⁸¹ Līdz ar to, neizriet šāds pienākums no advokātu biroja darbinieku puses, tomēr, advokātam nevarētu uzlikt pilnu pienākumu atbildēt arī par tā darbinieku imunitāti pret noprotināšanu. Tas fiziski nebūtu iespējams, jo advokāts nevarētu nokontrolēt katru tā darbinieku, vai tas nav izsaukts uz noprotināšanu kādā krimināllietā. Piemēram, jurists, kas strādā ar klienta dokumentāciju, veicot dokumentu analīzi, ir iepazinies ar lietu, un, saistībā ar krimināllietu var zināt attiecīgi citus faktus. Un, ja izmeklēšanā amatpersona ir izsaukusi šo juristu uz noprotināšanu, tad advokātam īsti arī nebūtu nekādu iespēju kā rīkoties šādā situācijā, jo viņš nevar aizliegt savu darbinieku noprotināt. Un,

⁷⁹ 2015.gada 8.oktobra Latvijas Zvērinātu advokātu padomes vēstule nr.1-31-2696 Par advokāta profesionālās darbības apdraudējumu.

⁸⁰ Kriminālprocesa likuma komentāri. Pieejams: https://tnagramatas.tna.lv/uploads/example/KPL_komentari_LV.pdf

⁸¹ Apvienoto Nāciju Pamatprincipi par advokātu lomu . Pieejams: <https://advokatura.lv/lv/dokumenti-par-advokaturas-jautajumiem/radit/25/> [Aplūkots 25.03.2021]

ievērojot šo nesamērību, būtu nepieciešama atsevišķa kriminālprocesuālā imunitāte arī advokātu biroja darbiniekiem, ar mērķi aizsargāt klientu intereses, un arī, kaut tieši nesaistīti, bet arī advokātu biroja darbinieki būtu lojāli pret klientiem attiecīgajā advokātu birojā. Jo, tomēr, ir nesamērīgs slogs advokātiem par pienākumu ievērot klienta intereses arī gadījumos, ja kādu darbību veic advokātu biroja darbinieks, jo ir situācijas, kurās ir neiespējami to ietekmēt.

Attiecībā uz dokumentiem, ko sastāda jurists vai jurista palīgs, mērķis kriminālprocesuālajai imunitātei ir, lai netiktu izpausti jurista vai jurista palīga sastādītie dokumenti, jo arī likums nenosaka nekādu ierobežojumu attiecībā uz šo darbinieku sastādītajiem dokumentiem. Tomēr, advokāts var daļēji nodrošināt šo dokumentu drošību, jo to darbiniekam uzliek par pienākumu, neļaut trešajām personām piekļūt šai klienta konfidencialajai informācijai. Bet, gadījumā, ja šo informāciju pieprasa kāda iestāde, izmeklētājs, tad īsti nekādu aizsardzības līdzekļu tam nav. Advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti uz paša sastādīto dokumentāciju, bet ne uz darbinieku sastādīto dokumentāciju, tādējādi, ja no advokātu biroja darbinieka pieprasa šo informāciju, dokumentus no klienta lietas, tad darbiniekam paša sastādītie dokumenti arī būtu jāizsniedz.

Juristiem uz juristu palīgiem būtu nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte arī pamatojoties uz to, ka pēc Krimināllikuma 315.panta, tiem ir pienākums ziņot par noziedzīgu nodarījumu, ja tas ir noticis, vai tiek gatavots. Tādējādi, ja vienā advokātu birojā, advokātam par savu klientu nav jāziņo attiecīgām iestādēm, tad advokātu biroja darbiniekiem ir jāziņo par advokātu biroja attiecīgo klientu.

“Tomēr uzņēmuma jurists – profesionālās advokātu kolēģijas loceklis atrodas tieši šādā atkarībā. Kā jau iepriekš izklāstīts, uzņēmuma jurists – profesionālās advokātu kolēģijas loceklis ir ne vien cieši saistīts ar tā uzņēmuma struktūrām, kura juridiskajā dienestā viņš strādā kā darba ņēmējs, bet viņš ir arī daudz vairāk ekonomiski atkarīgs no šī uzņēmuma un daudz spēcīgāk identificē sevi ar to, nekā tas ir ārēja advokāta gadījumā. Tātad eksistē strukturāls risks, ka uzņēmuma jurists – profesionālās advokātu kolēģijas loceklis – pat ja viņš, kā tas ir parasti, ir godīgs un ar vislabākajiem nodomiem – var nonākt interešu konfliktā starp saviem profesionālajiem pienākumiem un sava uzņēmuma mērķiem un vēlmēm.”⁸²

Darba autore secina, ka juristu un juristu palīgiem ir vairāki svarīgi mērķi, iemesli, lai piešķirtu kriminālprocesuālo imunitāti. Šī imunitāte ir nepieciešama, lai arī advokātu biroja

⁸² Ģenerāladvokātes Julianas Kokotes [Juliane Kokott] secinājumi, sniegti 2010. gada 29. aprīlī Lietā C-550/07 P Akzo Nobel Chemicals Ltd u.c. Pret Eiropas Komisiju. Pieejams: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=83189&doclang=LV>. [Aplūkots 26.04.2021]

darbinieki (juristi, juristu palīgi) varētu ievērot klienta tiesības uz korespondences un privātās dzīves neaizskaramību, lai būtu neaizskarama gan klienta sniegtā informācija, gan arī, lai netiktu izņemti juristu un juristu palīgu sastādītie dokumenti. Kā arī, kriminālprocesuālā imunitāte ir nepieciešama, lai atbrīvotu advokātu biroja darbiniekus no atbildības, attiecībā uz klienta atklātu paša izdarītu noziedzīgu nodarījumu, ja pats advokātu biroja darbinieks turpina veikt darba pienākumus attiecībā uz šīs personas lietu.

2.3.Kriminālprocesa likuma procesuālās imunitātes atbilstība juristu, juristu palīgu imunitātes mērķim

Aplūkojot jau iepriekš minēto, advokātu biroja darbinieku kriminālprocesuālās imunitātes mērķis ir klienta nodrošināšana ar tā tiesībām uz privāto dzīvi, taisnīgu tiesu. Salīdzinot ar advokātiem, uz juristiem neattiecas konsultāciju sniegšana, jo starp advokātu biroju darbiniekiem (juristiem, juristu palīgiem) neattiecas konsultāciju sniegšana klientam. Taču būtiskākais mērķis kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanai juristiem un to palīgiem ir novērst arī Krimināllikuma 315. panta⁸³ iespēju ziņot par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, par kā nepildīšanu ir paredzēta kriminālatbildība, kā arī par klienta informācijas neizpaušanu, gan liecībās, gan izņemot dokumentus.

Tādējādi, aplūkojot advokātu un advokāta biroja darbiniekus (juristus, to palīgus) – to pienākumi ir līdzīgi vai vērsti uz advokāta pienākumiem, advokāta pienākumu atvieglošanā. Tādējādi nebūtu loģiski, ka advokātiem aizliegts ziņot par noziedzīgu nodarījumu, ko tam atklājis klients, bet advokātu biroja darbiniekiem, uzzinot par kādu noziedzīgu nodarījumu būtu obligāti jāziņo, un tā neziņošanas gadījumā būt atbildīgam saskaņā ar Krimināllikumu. Tādējādi, ar šī brīža kriminālprocesuālās imunitātes neesamību tiek aizskartas, ne tikai klienta intereses, ne tikai kriminālprocesa norises intereses, bet arī paša advokāta biroja intereses saduras (rodas tāds kā interešu konflikts), jo no vienas puses vērtējot juristu un juristu palīgu pienākumus, tiem ir pienākums rīkoties klienta interesēs, bet no otras puses Krimināllikuma 315. pants paredz atbildību par noziedzīga nodarījuma neziņošanu.

Attiecībā arī uz klienta izpausto informāciju, un arī rakstveida vai elektroniskajiem dokumentiem, ne Kriminālprocesa likums ne arī Advokatūras likums neliedz izpaust šo informāciju kādām institūcijām, tieši no juristiem un juristu palīgiem. Tādējādi apdraudot personas intereses uz korespondences neaizskaramību un privāto dzīvi, kā arī savā ziņā izraisot pretrunas pašā advokātu birojā, tādējādi, ka advokātiem ir pienākums neizpaust šīs ziņas par

⁸³ Krimināllikums. LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [02.02.2021-31.12.2021 red.]

klientu, dokumentāciju, taču juristi un jurista palīgi to var izpaust, ja viņiem to pieprasa kāda institūcija ar leģitīmu mērķi.

Lai būtu labāk uzskatāmi problēmjaucējumi saistībā ar kriminālprocesuālās imunitātes mērķi šobrīd, un, juristu, juristu palīgu kriminālprocesuālās imunitātes mērķi, darba autore apkopos tabulu.

Advokāts	Jurists	Jurista palīgs
Nedrīkst pratināt par krimināllietā rīcībā esošo informāciju	Drīkst pratināt par krimināllietā rīcībā esošo informāciju	Drīkst pratināt par krimināllietā rīcībā esošo informāciju
Neparedz atbildību par neziņošanu, ko advokāts uzzinājis	Paredz atbildību par neziņošanu, ko advokātu biroja darbinieki ir uzzinājuši veicot darba pienākumus	Paredz atbildību par neziņošanu, ko advokātu biroja darbinieki ir uzzinājuši veicot darba pienākumus
Nedrīkst izņemt tā rīcībā esošos dokumentus	Drīkst izņemt advokātu biroja darbinieku sastādītus dokumentus, kas apdraud klienta likumīgās intereses	Drīkst izņemt advokātu biroja darbinieku sastādītus dokumentus, kas apdraud klienta likumīgās intereses
Nevar pakļaut sankcijām par palīdzības sniegšanu	Var pakļaut sankcijām advokātu biroja darbiniekus par palīdzības sniegšanu saistība ar klienta lietu	Var pakļaut sankcijām advokātu biroja darbiniekus par palīdzības sniegšanu saistība ar klienta lietu

Tabula nr 2. *Kriminālprocesuālās imunitātes atbilstība juristu, to palīgu kriminālprocesuālajam mērķim.*

Tabulā uzskatāmi redzams, ka tomēr, šobrīd Kriminālprocesa likums, ņemot vērā arī Advokatūras likumu, neatbilst juristu un juristu palīgu kriminālprocesuālās imunitātes mērķim. Pēc šīs tabulas redzams, ka uz juristiem un juristu palīgiem attiecas pienākums ziņot par noziedzīgu nodarījumu, ko iespējams izdarījusi persona, kas ir advokātu biroja klients. Arī nav noteikta nekāda aizlieguma pratināt juristus un juristu palīgus par tiem zināmu informāciju par konkrētu personu. Un, arī drīkst izņemt dokumentus, kas ir juristu, juristu palīgu rīcībā. Tādējādi, juristu un juristu palīgu nepieciešamajai kriminālprocesuālajai imunitātei neatbilst Kriminālprocesa likums, tajā skaitā arī Advokatūras likums. Šis secinājums ļauj noprast to, ka šo problemātiku ir iespējams mainīt tikai veicot likuma grozījumus.

2.4 Kriminālprocesa likuma procesuālās imunitātes atbilstība citiem darbiniekiem advokātu birojā

Izvērtējot tieši citus darbiniekus advokātu birojā, kā piemēram biroja administratorus, tika secināts, ka arī biroja administratoram, var rasties gadījumi, kad tas var saskarties ar klienta konfidenciālu informāciju.

Ievērojot Kriminālprocesa likuma un Advokatūras likuma regulējumu, par citiem darbiniekiem advokātu birojā tiek minēts tikai Advokatūras likuma 118.pantā, kas nosaka - Zvērināti advokāti vai zvērinātu advokātu biroji uz darba līguma vai uzņēmuma līguma pamata var nolīgt tehnisko, saimniecisko vai konsultatīvo personālu, par kura darbību viņi atbild un kuram aizliegts nodarboties ar juridiskās palīdzības sniegšanu. Zvērinātiem advokātiem un zvērinātu advokātu birojiem kā darba devējiem ir saistoši visi normatīvie akti, kas regulē darba tiesiskās attiecības un valsts sociālo apdrošināšanu. No šā panta varētu secināt, ka kriminālprocesuālā imunitāte attiecībā uz to rīcībā esošo informāciju tiek nodrošināta ar advokāta palīdzību, pastarpināti. Arī Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu hartā un Eiropas advokātu ētikas kodeksā ir ietverts advokāta pienākums nodrošināt, lai advokāta partneri un personāls, kā arī ikviens, kuru viņš/viņa iesaistījis/usi profesionālās palīdzības sniegšanā, ievērotu tos pašus konfidencialitātes pienākumus, ko ievēro advokāts.

Vērtējot kopsakarā šos pantus, tieši uz citiem darbiniekiem šobrīd ne Kriminālprocesa likums, ne Advokatūras likums neattiecas uz citu advokātu biroja darbiniekiem. Toties likums nosaka pastarpinātu to "imunitāti" tādējādi, ka advokātam pašam jānodrošina, lai tiktu ievēroti tie paši noteikumi, ko ievēro advokāts, līdz ar to, varētu gan secināt, ka darbiniekiem attiecas un jāievēro "advokāta" kriminālprocesuālās imunitātes noteikumi, taču darba autore jau minēja, ka advokātam nav iespējams to uzņemties. Var pastāvēt situācijas, kad šis pienākums vienkārši jau vairs nav izpildāms, gadījumos, ja darbinieks tiek izsaukts liecināt par klientu, ar ko strādā konkrēts advokāts.

Attiecībā uz citiem advokātu biroja darbiniekiem, kā biroja administrators, Krimināllikumā, kā arī Advokatūras likumā nav noteikts, ka šādi darbinieki baudītu kriminālprocesuālo imunitāti. Arī biroja administratorus var nopratināt par tam uzzinātu informāciju, piemēram, jau autores minētajā piemērā, ja klients sazinoties ar biroja administratoru, atklāj kādus faktus, informāciju, tad arī advokātam nav īsti nekādu aizsardzības līdzekļu, lai nepieļautu šīs informācijas nodošanu, ko ir uzzinājis pats biroja administrators, jo pēc Kriminālprocesa likuma un Advokatūras likuma aizsargājama ir tikai advokātu rīcībā esošā informācija.

Uz advokātu biroja administratoriem ir attiecināms arī Krimināllikuma 315. pants, kas uzliek par pienākumu ziņot tiesībsargājošām iestādēm par to, ka noticis noziedzīgs nodarījums vai tas tiek gatavots, ja šis klients vēlas aizstāvēt savas tiesības tieši konkrētajā advokātu birojā.

Ievērojot to, ka biroju administratoru pienākumos neietilpst dokumentu sagatavošana attiecībā uz klienta konfidenciālu informāciju, tad attiecībā uz šo aspektu darba autore nesaskata problemātiku, jo, ja biroja administratora rīcībā nav dokumentu par klienta lietu, ko pats administrators sagatavojis, tad nav arī iespējams citām iestādēm to iegūt no biroja administratora.

Darba autores ieskatā, attiecībā arī uz citiem advokātu biroja darbiniekiem, līdzīgi jau kā attiecībā uz juristiem un juristu palīgiem, tomēr, kriminālprocesuālās imunitātes mērķis neatbilst ne Kriminālprocesa likumam, ne arī Advokatūras likumam. Tādējādi citiem darbiniekiem būtu jāpiešķir atsevišķa, patstāvīga kriminālprocesuālā imunitāte, kas jānostiprina ar likuma spēku.

3.IESPĒJAMĀ PIEŠĶIRAMĀ KRIMINĀLPROCESUĀLĀ IMUNITĀTE ADVOKĀTU BIROJA DARBINIEKIEM

Lai piešķirtu imunitāti advokātu biroja darbiniekiem (juristiem, jurista palīgiem, administratīvajam personālam) tai būtu jābūt identiskai ar to imunitāti, kas tiek piešķirta advokātam, bet ar izņēmumiem attiecībā uz pienākumiem, ko neveic juristi un juristu palīgi, kā arī administratīvais personāls. Imunitātei būtu jābūt identiskai arī uz noziegumiem, par ko drīkst ziņot advokāts, ja ir pamats uzskatīt ka šāds noziegums ir izdarīts, vai tiek gatavots, piemēram, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā paredzētais, par noziedzīgā ceļā iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

2020. gada 03. septembrī Saeimas Juridiskajai komisijai tika iesniegti grozījumi Advokatūras likumā, ar mērķi, piešķirt advokātu biroja darbiniekiem kriminālprocesuālo imunitāti⁸⁴. Taču šis likumprojekts tika noraidīts. Likumprojektā bija norādīts grozīt tieši Advokatūras likuma 118. pantu, papildinot to ar otro daļu. Un, proti, „Valsts un pašvaldību institūcijām, tiesām, prokuroriem un pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm attiecībā uz zvērināta advokāta vai zvērinātu advokātu biroja personālu aizliegts:

- 1) pieprasīt ziņas un paskaidrojumus, kā arī nopratināt viņus kā lieciniekus par faktiem, kas viņiem kļuvuši zināmi sakarā ar darba pienākumu pildīšanu vai uzņēmuma līguma izpildi attiecībās ar zvērinātu advokātu vai zvērinātu advokātu biroju;
- 2) kontrolēt korespondenci un dokumentus, kurus zvērināta advokāta vai zvērinātu advokātu biroja personāls saņēmis, nosūtījis vai sastādījis sakarā ar darba pienākumu pildīšanu vai uzņēmuma līguma izpildi attiecībās ar zvērinātu advokātu vai zvērinātu advokātu biroju, izdarīt to apskati un izņemšanu, kā arī veikt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus.”

Darba autores ieskatā, attiecībā uz kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanu advokātu biroja darbiniekiem, nepietiek tikai ar grozījumiem Advokatūras likumā, lai novērstu likuma neskaidrību. Attiecībā uz advokātiem, to kriminālprocesuālā imunitāte ir regulēta gan Kriminālprocesa likumā, gan Advokatūras likumā. Taču būtu nepieciešams arī advokātu biroja darbiniekiem piešķirt šo imunitāti ne tikai Advokatūras likumā, bet būtu jāpiešķir gan Advokatūras likumā, gan Kriminālprocesa likumā, pamatojoties uz to, ka tieši krimināllietās, visvairāk var tikt aizskartas klienta intereses kriminālprocesā.

⁸⁴ Par likumprojektu Nr.748/Lp13 “Grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā” Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/56B8B50E6C988EACC22585D9002666E7?OpenDocument> [Aplūkots 07.05.2021][Aplūkots 07.05.2021]

Darba autore uzskata, ka likumprojektā, kas jau tika iesniegts, ir pārāk plaši interpretēti advokātu biroja darbinieki. Proti, aplūkojot darba pienākumus, darba specifiku un kriminālprocesuālās imunitātes mērķi, darba autore secina, ka kriminālprocesuālā imunitāte būtu jāpiešķir tikai juristiem, to palīgiem un administratīvajam personālam, bet ne visiem (tehniskajam, saimnieciskajam un konsultatīvajam) personālam, kā tas ir paredzēts Advokatūras likuma 118. pantā. Šāda interpretācija būtu pārāk plaši interpretējama, un, iespējams, tā palēlinātu kriminālprocesa objektīvu, taisnīgu norisi.

3.1. Nepieciešamie likumu grozījumi kriminālprocesuālās imunitātes attiecināšanai uz advokātu biroja darbiniekiem

Izvērtējot jau iepriekš izpētīto, šādu problemātiku varētu labot ar grozījumiem Kriminālprocesa likumā. Jo piešķirt kriminālprocesuālo imunitāti advokātu biroju darbiniekiem citādākā veidā nav iespējams, kā tikai ar likuma grozījumiem.

Grozījumus likumā izdara tikai ar likumu (turpmāk – grozījumu likums). Grozījumu likums pēc juridiskā statusa ir patstāvīgs likums. Satura ziņā tas pakļauts visiem noteikumiem, kas jau iepriekš aprakstīti likumprojektu izstrādes kontekstā. Tomēr noformējuma, struktūras un noturīgo satura bloku ziņā grozījumu likums atšķiras no jauna likuma. Ar grozījumiem likumu var papildināt ar jaunām vienībām, izteikt citā redakcijā vai izslēgt esošās vienības.⁸⁵ Darba autore uzskata, ka grozījumi nepieciešamos likumos būtu jāpapildina ar jaunām vienībām, vai arī papildināt jau esošās redakcijas. Izslēgt likuma redakcijas šādā gadījumā nebūtu nepieciešams.

Taču, pirms grozījumu veikšanas darba autore aplūkos, vai ir pieļaujami grozījumi. Grozījumu likumā grozījumus neizdara, ja grozījumu apjoms ir tik būtisks, ka konceptuāli izmainās likuma ideja, mērķis, vai ja grozījumi tiek izdarīti lielākajā tā daļā (vairāk par pusi) vai likumā ir veikti tik daudzi grozījumi, ka likuma teksts kļuvis grūti uztverams un tehniski nav vairs iespējams veikt grozījumus, ieteicams apsvērt jauna likuma izstrādi, nevis izdarīt grozījumus esošajā likumā. Ja visu likumu izsaka jaunā redakcijā, to neveido kā grozījumu likumu, bet kā jaunu likumu. Šajā gadījumā īpaši jāpārdomā jaunā likuma nosaukums, lai tas pēc iespējas nebūtu tāds pats kā iepriekšējam likumam.⁸⁶ Darbā visvairāk aplūkoti likumi ir Kriminālprocesa likums un Advokatūras likums, līdz ar to, šie būtu divi vairāk apskatītie

⁸⁵ Valsts Kanceleja. 2016. Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata Pieejams: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/103> [Aplūkots 28.03.2021]

⁸⁶ Valsts Kanceleja. 2016. Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata Pieejams: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/103> [Aplūkots 28.03.2021]

likumi, kurus skar advokātu biroju darbinieku kriminālprocesuālo imunitāti. Taču autoresprāt, grozījumu apjoms tiktu izdarīts tikai atsevišķos likuma pantos, un, tas neaptvertu lielāko daļu likuma, tas nemainītu likuma ideju, mērķi. Veicot šos grozījumus, nebūtu jāizveido jauns likums, jo šis problēmjaudājums skar tikai pāris likumus, ar kuru grozījumiem tiktu panākta kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršana arī advokātu biroja darbiniekiem.

Jāievēro arī likumprojektu izstrādes pamatprincipi, rakstot likumprojektu, jāpatur prātā, ka ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības un neviens nevar aizbildināties ar likuma nezināšanu. Tādēļ jāraugās, lai likumprojektā ietvertās normas būtu skaidras ikvienam, kam no attiecīgā likuma izriet kādas tiesības vai pienākumi. Rakstot likumprojekta normas, raugās, lai tās būtu nepārprotamas un precīzi atspoguļotu normā ietverto likumdevēja gribu (mērķi). Likumprojektā ietver tikai tādas normas un vārdus, kuri ir nepieciešami – neviens vārds nedrīkst būt lieks (bez juridiskas slodzes).⁸⁷

3.1.1 Kriminālprocesa likumā veicamie grozījumi

Pēc šā likuma grozījumiem ir jānovērš šādas nepilnības:

- 1) tas, ka advokātu biroja darbiniekus drīkst pratināt par krimināllietā, rīcībā esošo informāciju;
- 2) Krimināllikuma 315. pants paredz atbildību par neziņošanu, ko advokātu biroja darbinieki ir uzzinājuši veicot darba pienākumus;
- 3) tas, ka drīkst izņemt advokātu biroja darbinieku sastādītus dokumentus, kas apdraud klienta likumīgās intereses;
- 4) tas, ka var pakļaut sankcijām advokātu biroja darbiniekus par palīdzības sniegšanu saistībā ar klienta lietu.

Kriminālprocesa likuma 121. pants šobrīd nosaka kriminālprocesuāli aizsargājamus profesionālos noslēpumus, un, proti, tā (1) daļa nosaka - Nav ierobežojamas tiesības neliecināt un nav izņemami personiskie pieraksti:

- 2) aizstāvim un advokātam, kas sniedzis juridisko palīdzību jebkādā formā, par ziņām, kuras viņam konfidenciāli uzticējusi aizstāvamā persona;

Šajā pantā ir apvienoti trīs problēmjaudājumi attiecībā uz kriminālprocesuālo imunitāti advokātu biroja darbiniekiem, proti, gan tas, ka tikai advokāts drīkst neliecināt un, ka tikai no advokāta nedrīkst izņemt ziņas, ko tam uzticējusi persona, un dokumenti, kas saistīti ar lietu. Un, arī trešais, kas tieši neizriet nav minēts šajā pantā, bet izriet no tā, proti, tas, ka advokātu

⁸⁷ Valsts Kanceleja. 2016. Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata Pieejams: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/103> [Aplūkots 28.03.2021]

biroja darbiniekiem paredzēta atbildība par neziņošanu saistībā ar noziedzīgu nodarījumu. Tādējādi, šis ir kā galvenais kriminālprocesa likums saistībā ar kriminālprocesuālās imunitātes problemātiku attiecībā uz advokātu biroju darbiniekiem. Veicot šajā likumā grozījumus, var novērst trīs problēmjautājumus.

Darba autore uzskata, ka šo likumu vajadzētu izteikt šādā redakcijā :

(1) Nav ierobežojamas tiesības neliecināt un nav izņemami personiskie pieraksti:

2) aizstāvim un advokāta, kas sniedzis juridisko palīdzību jebkādā formā, par ziņām, kuras viņam konfidenciāli uzticējusi aizstāvamā persona;

2¹) advokātu darbiniekiem (juristiem, to palīgiem un administratīvajam personālam), kuri jebkādā formā, veicot darba pienākumus piekļuvuši klienta konfidenciālai informācijai.

Šāda likuma redakcija sašaurinātu kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanas subjektus, un, nepasliktinātu kriminālprocesa izskatīšanas efektivitāti, jo pārskatot šī brīža praksi, nav aktuāli redzams, ka mūdienās uz krimināllietas izskatīšanu, kā liecinieks būtu pieaicināts jurists. Likumā būtu jau laicīgi jānovērš šāda iespēja, pirms tiek apdraudētas klientu tiesības uz privāto dzīvi un korespondenci.

Nākošais likums Kriminālprocesa likumā, precizē apstākļus, kas attiecas tieši uz advokāta imunitāti. Konkrēti, līdzīgi kā 121. panta 2) punktā iekļautie, taču šis pants tiek precizēts arī ar 3) punktu, kas papildina ar to, ka nedrīkst kontrolēt advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā.

Kriminālprocesa likuma 122. pants nosaka “(1) Nav atļauts:

1) pratināt advokātu kā liecinieku par faktiem, kas viņam kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā;

2) kontrolēt, veikt apskati vai izņemt dokumentus, kurus advokāts sastādījis, vai korespondenci, kuru viņš saņēmis vai nosūtījis, sniedzot juridisko palīdzību, kā arī izdarīt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus;

3) kontrolēt advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā.

Darba autore uzskata, ka šajā pantā var veikt grozījumus gan apvienojot jau esošo redakciju ar jauno, gan izsakot atsevišķu advokātu biroja darbinieku kriminālprocesuālo imunitāti. Tādējādi darba autore piedāvā izteikt Kriminālprocesa likuma 122.pantu šādā redakcijā:

“122. Pants. Advokāta un tā darbinieku (juristu, juristu palīgu) un administratīvā personāla imunitāte.

(1) Nav atļauts:

- 1) Pratināt advokātu un tā darbinieku (juristu, juristu palīgu) un administratīvo personālu kā liecinieku par faktiem, kas viņam kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā vai veicot darba pienākumus piekļuvuši klienta konfidencialai informācijai.
- 2) kontrolēt, veikt apskati vai izņemt dokumentus, kurus advokāts vai tā darbinieks (jurists, jurista palīgs) vai administratīvais personāls sastādījis, vai korespondenci, kuru viņš saņēmis vai nosūtījis, sniedzot juridisko palīdzību, vai veicot darba pienākumus piekļuvuši klienta konfidencialai informācijai, kā arī izdarīt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus;
- 3) kontrolēt advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā.

Šādā gadījumā, ar šiem grozījumiem tiek novērstas iespējamās problēmas, kas varētu rasties nākotnē saistībā ar juristu, juristu palīgu un administratīvā personāla kriminālprocesuālo imunitāti.

Ar šiem grozījumiem tiek novērsts tas, ka advokātu biroja darbiniekus drīkst pratināt par krimināllietā rīcībā esošo informāciju, tiek novērsts tas, ka Krimināllikuma 315. pants paredz atbildību par neziņošanu, ko advokātu biroja darbinieki ir uzzinājuši veicot darba pienākumus, tiek novērsts arī tas, ka drīkst izņemt advokātu biroja darbinieku sastādītus dokumentus, kas apdraud klienta likumīgās intereses.

3.1.2 Advokatūras likumā veicamie grozījumi

Lai risinātu advokatūras sistēmā pastāvošās problēmas⁸⁸ ir nepieciešami grozījumi. Šajā gadījumā, Kriminālprocesa likums, saistībā ar tā regulējumu par advokātu un to darbinieku iespējamo imunitāti, raisītu pretrunas ar Advokatūras likumu, tādēļ, lai novērstu pretrunas un nesakritības, būtu jāgroza arī pāris likuma panti Advokatūras likumā.

Advokatūras likuma 6. pantā⁸⁹ ir precīza norāde uz to, kādu kriminālprocesuālo imunitāti bauda advokāti, taču, nav pieļaujams, ka kriminālprocesa likumā kriminālprocesuālā

⁸⁸ Jurista Vārds. Stājas spēkā grozījumi Advokatūras likumā. Jurista Vārds, 09.03.2021., Nr. 10 (1172), 8.lpp.

⁸⁹ Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993. [16.03.2021-29.04.2021 red.]

imunitāte tiktu piešķirta gan advokātiem, gan to darbiniekiem (juristiem, juristu palīgiem) un administratīvajam personālam, taču Advokatūras likums paredzētu imunitāti tikai advokātiem.

Aplūkojot šī brīža Advokatūras likuma 6. panta regulējumu, darba autore uzskata, ka šajā redakcijā problēmjaudājumu ir saskatāmi 6. panta 2. daļas 2..3.,4.6.7 punktā. Darba autore saskata šajos punktos problēmu, jo tajos ir regulējums par advokātu nopratināšanu par lietu, bet ne to darbiniekiem; advokātu dokumentu un korespondences izņemšanu, bet ne to darbinieku; advokātu pakļaušanu sankcijām, atbildības, bet ne to darbiniekus. Tādēļ tie būtu jāizsaka citā redakcijā, lai likumi savā starpā mijiedarbotos un būtu efektīvi, funkcionētu demokrātiskā, tiesiskā valstī.

Advokatūras likuma 6. panta (2) daļas apakšpunkti darba autores ieskatā, būtu jāizsaka šādā redakcijā:

2) pieprasīt no advokātiem un to darbinieku (juristu, juristu palīgu) un administratīva personāla ziņas un paskaidrojumus, kā arī nopratināt viņus kā lieciniekus par faktiem, kas viņiem kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību vai veicot darba pienākumus piekļuvuši klienta konfidencialai informācijai;

3) kontrolēt pasta, telegrāfa korespondenci un dokumentus, kurus advokāti, to darbinieki (juristi) vai administratīvais personāls saņēmuši vai sastādījuši, sniedzot juridisko palīdzību, izdarīt to apskati un izņemšanu, kā arī veikt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus;

4) kontrolēt, arī izmantojot šā panta 3.punktā minētos procesuālos līdzekļus, advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, arī elektroniskos, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā;

6) pakļaut advokātus vai to darbiniekus (juristus, juristu palīgus) vai administratīvo personālu jebkādām sankcijām vai draudiem sakarā ar juridiskās palīdzības sniegšanu klientiem saskaņā ar likumu;

7) saukt advokātus, to darbiniekus (juristus, juristu palīgus) vai administratīvo personālu pie jebkura veida atbildības par rakstveida vai mutvārdos izteiktiem paziņojumiem, kurus viņi snieguši, godprātīgi pildot savus profesionālos pienākumus.

Izvērtējams jautājums ir arī attiecībā uz Advokatūras likuma 118.panta grozījumiem. Šobrīd tas izteikts šādā redakcijā “Zvērināti advokāti vai zvērinātu advokātu biroji uz darba līguma vai uzņēmuma līguma pamata var nolīgt tehnisko, saimniecisko vai konsultatīvo personālu, par kura darbību viņi atbild un kuram aizliegts nodarboties ar juridiskās palīdzības sniegšanu. Zvērinātiem advokātiem un zvērinātu advokātu birojiem kā darba devējiem ir saistoši visi normatīvie akti, kas regulē darba tiesiskās attiecības un valsts sociālo

apdrošināšanu.”. Šajā pantā ir norāde, ka advokāti var nolīgt tehnisko, saimniecisko, konsultatīvo personālu. Taču, ievērojot to, ka juristu, juristu palīgu, kā arī citu darbinieku (piemēram biroja administratori) pienākumi ir saistīti arī ar klienta lietu, tad arī šajā pantā būtu iespējams iekļaut regulējumu par advokātu biroja darbinieku kriminālprocesuālo imunitāti.

Ievērojot jau iepriekš secināto, arī attiecībā uz jau iesniegto likumprojektu, kas tika noraidīts, darba autore konstatē, ka termini “tehniskais, saimnieciskais, konsultatīvais” ir pārāk plaši, lai tos visus attiecinātu uz advokātu biroju kriminālprocesuālo imunitāti. Tādējādi būtu jāizmanto termins “advokātu biroja darbinieki juristi, juristu palīgi un administratīvais personāls”, un Advokatūras likuma 118.pantu varētu izteikt šādā redakcijā “Zvērināti advokāti vai zvērinātu advokātu biroji uz darba līguma vai uzņēmuma līguma pamata var nolīgt tehnisko, saimniecisko vai konsultatīvo personālu, par kura darbību viņi atbild un kuram aizliegts nodarboties ar juridiskās palīdzības sniegšanu, arī juristus, juristu palīgus, administratīvo personālu uz kuriem attiecas kriminālprocesuālā imunitāte. Zvērinātiem advokātiem un zvērinātu advokātu birojiem kā darba devējiem ir saistoši visi normatīvie akti, kas regulē darba tiesiskās attiecības un valsts sociālo apdrošināšanu”.

Šajā pantā iekļaujot norādi par to, ka uz advokātu biroja darbiniekiem juristiem, juristu palīgiem, administratīvo personālu, attiecas kriminālprocesuālā imunitāte, tiktu vairāk nostiprināta kriminālprocesuālā imunitāte attiecībā uz advokātu biroja darbiniekiem, jo lielākoties problēmjautājumus atrisina tieši Kriminālprocesa likuma 121. un 122.pants, un Advokatūras likuma 6. pants. Kā arī, sašaurinot kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanu tikai juristiem, juristu palīgiem un administratīvajam personālam, tiktu atrisināta problemātika attiecībā uz pārāk plašu interpretāciju.

3.2 Kriminālprocesuālās imunitātes attiecināšana praksē uz advokātu biroja darbiniekiem

Pirms likuma grozījuma veikšanas, ir jāprognozē ar pamatotiem pētījumiem, kā likuma grozījumi darbosies realitātē. Līdz šim, praksē nav bijuši šādi gadījumi, kad uz liecināšanu tiktu izsaukts advokātu biroja darbinieks, tomēr nevar pieļaut, ka tas īstenojas. Ir jāizvērtē gan plusi, gan mīnusi, jānoskaidro vai netiek aizskartas citu personu tiesiskās intereses un samērīgums. Šajā gadījumā klienta tiesiskās intereses uz privāto dzīvi, korespondences aizsardzību, tiesības uz aizstāvību, taisnīgu tiesu pret kriminālprocesa objektīvu, taisnīgu, saprātīgā termiņā notiekošu procesu. Tādējādi ir jāizvērtē, vai ieguvumu ir vairāk kā zaudējumu. Darba autore izvērtēs kriminālprocesa taisnīgas, objektīvas, saprātīgā termiņa notiekoša procesa norises

intereses samērā ar personu tiesībām uz privāto dzīvi, korespondences neaizskaramību, tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu pamatojoties uz samērīguma kritērijiem : 1) likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nav saudzējošāku līdzekļu leģitīmā mērķa sasniegšanai; 3) vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša.⁹⁰

Vērtējot pirmo samērīguma kritēriju, „likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai” ar līdzšinējo regulējumu. Lai nodrošinātu efektīvu kriminālprocesu, tiek ierobežotas personu tiesības uz privāto dzīvi, korespondences neaizskaramību, tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu. Šīs tiesības tiek ierobežotas pamatojoties uz to, ka kriminālprocesuālo imunitāti bauda tikai advokāti, bet ne citi darbinieki, līdz ar to pieļaujot iespēju, ka tiktu nopludināta personas informācija. Taču mērķis – efektīva kriminālprocesa norise tiek sasniegts.

Vērtējot otru samērīguma kritēriju „vai nav saudzējošāku līdzekļu leģitīmā mērķa sasniegšanai” darba autore ieskatā ir saudzējošāki līdzekļi, pamatojoties uz turpmāk minēto. Ievērojot to, ka kriminālprocesuālo imunitāti advokātu birojā līdz šim bauda tikai advokāti, tika pieļauta varbūtība, ka personu tiesības tiks aizskartas. Toties līdz šim tas nav īstenojies, pamatojoties arī uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas lēmumu⁹¹, kurā pieaicinātais jurists kā liecinieks neieradās. Taču nebūtu arī pieļaujams, ka apzinoties šādu problēmu, tā tiktu apzināti pieļauta. Līdz šim, advokātu kriminālprocesuālā imunitāte ir darbojusies veiksmīgi, nodrošinot klientu tiesību ievērošanu un arī nemazinot kriminālprocesa norisi. Taču, pieļaujot, ka kriminālprocesuālo imunitāti piešķir arī juristiem, juristu palīgiem un administratīvajam personālam, netiek samazināta kriminālprocesa efektivitāte, pamatojoties uz to, ka praksē līdz šim iestādes, institūcijas nav kādus kriminālprocesuālus apstākļus pieprasījušas tieši no advokātu biroja juristiem, juristu palīgiem, vai administratīvā personāla. Advokātu biroju, gan arī to advokātiem, gan to darbiniekiem (juristiem, to palīgiem un administratīvā personāla) varētu uzskatīt kā tādu vienotu veselumu, kas bauda kriminālprocesuālo imunitāti attiecībā pret krimināllietā iegūtajām ziņām un informāciju. Tādējādi nekādā gadījumā netiek pasliktināta kriminālprocesa objektīva norise, un, ir nepamatoti ierobežotas personu tiesības uz privāto dzīvi, korespondences neaizskaramību, tiesības uz aizstāvību un uz taisnīgu tiesu. Piemēram, piešķirot pilnīgi visiem advokātu biroju darbiniekiem kriminālprocesuālo imunitāti, tā būtu pārāk plaša, un, iespējami varētu pasliktināt kriminālprocesuālo norisi. Nebūtu vērtīgi piešķirt

⁹⁰Balodis K., „Pamattiesību ierobežojumu pieļaujāmība demokrātiskā valstī” *Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē*. Referāts nolasīts Satversmes tiesas organizētajā starptautiskajā konferencē. Pieejams: <https://www.satv.tiesas.gov.lv/runas-un-raksti/pamattiesibu-ierobezojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/> [Aplūkots 06.04.2021]

⁹¹ Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2016.gada 22.decembra lēmums lietā nr. 11096196008

visiem advokātu biroja darbiniekiem šo kriminālprocesuālo imunitāti, kā tas bija paredzēts jau iesniegtajā likumprojektā, kas tika iesniegts Saeimas juridiskajā birojā, jo nevarētu apzināt konkrēti visus darbiniekus, kas strādā advokātu birojā, un, tas nebūtu lietderīgi, jo darba autore aplūkojot darba pienākumus, secināja, ka visvairāk tiek apdraudētas klientu intereses ja profesijas, kas ir bez kriminālprocesuālās imunitātes ir juristi, juristu palīgi un administratīvais personāls.

Pamatojoties uz to, ka otrais samērīguma punkts neatbilst, tad nav pamata vērtēt trešo samērīguma punktu. „Ja, izvērtējot apstrīdēto normu, tiek atzīts, ka tajā ietvertais pamattiesību ierobežojums neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, norma neatbilst samērīguma principam un ir prettiesiska.”⁹²

Darba autore secina, ka vērtējot samērīgumu attiecībā uz tiesībām uz privāto dzīvi un korespondences neaizskaramību, secina, ka šobrīd esošais regulējums neatbilst samērīguma principam, un, tas aizskar personu tiesības uz korespondences neaizskaramību un privāto dzīvi. Tādēļ, darba autores ieskatā, būtu jāveic Kriminālprocesa likuma un Advokatūras likuma grozījumi, piešķirot kriminālprocesuālo imunitāti ne tikai advokātiem, bet arī advokātu biroja darbiniekiem juristiem, juristu palīgi un administratīvajam personālam.

3.2.1 Problemātika piešķirot kriminālprocesuālo imunitāti juristiem, juristu palīgiem

Vērtējot problemātiku saistībā ar kriminālprocesuālo imunitāti tieši juristiem, juristu palīgiem un administratīvajam personālam, būtu provizoriski jāiedomājas visas iespējamās situācijas, kurās varētu rasties jauna problemātika attiecībā uz šīs kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanu.

Iespējamā problemātika varētu būt tāda, ka ar laiku, varētu rasties jaunas profesijas, ar jauniem pienākumiem, vai pienākumu sadali. Nākotnes profesiju saraksts var būt ļoti mainīgs⁹³. Līdz ar to, rodoties jaunām profesijām būtu jāvērtē vai tās iekļaujas termina “jurists” tvērumā, vai iekļaujas “jurista palīgs” vai “administratīvais personāls”. Šī iemesla dēļ būtu jāizveido tādi termini, kas iekļaujas kādā no likumā noteiktajiem terminiem arī nākotnē, lai

⁹² Balodis K., „Pamattiesību ierobežojumu pieļaujamība demokrātiskā valstī” *Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē*. Referāts nolasīts Satversmes tiesas organizētajā starptautiskajā konferencē. Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/runas-un-raksti/pamattiesibu-ierobejojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/> [Aplūkots 06.04.2021]

⁹³ Education Centre DURBE. Kādas varētu būt nākotnes profesijas? Pieejams: <https://m.travelnews.lv/?pid=94639> [Aplūkots 11.03.2021]

likums neradītu problēmsituācijas un pēc iespējas ilgāk funkcionētu demokrātiskā tiesiskā valstī.

Kā vēl viena problemātika varētu būt saistīta ar to, ka Advokātu kolēģijas ziņojumi ir attiecināti tieši advokātiem uz advokātu palīgiem, taču ne uz advokātu biroju darbiniekiem. “Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija ir neatkarīga Latvijas zvērinātu advokātu profesionāla korporācija, kas apvieno visus Latvijā praktizējošos zvērinātus advokātus.”⁹⁴ Taču gadījumā, ja arī advokātu biroja darbiniekiem būtu kriminālprocesuālā imunitāte, tad būtu arī advokātu kolēģijai jāizveido advokātu darbiniekiem saistoši statūti, noteikumi. Pamatojoties uz to, ka advokātu biroja darbinieki baudītu kriminālprocesuālo imunitāti, advokātu kolēģijai būtu dažādos veidos jāinformē arī advokātu biroja darbinieki par dažādām aktualitātēm, kā arī to pienākumiem attiecībā uz kriminālprocesuālo imunitāti.

Tomēr būtiskākā problemātika attiecībā uz advokātu biroja darbinieku imunitāti ir objektīva, taisnīga, saprātīgā termiņā notiekoša kriminālprocesa izskatīšana. Kriminālprocesa likuma 15. pants nosaka, ka “Ikvienam ir tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā, objektīvā un neatkarīgā tiesā⁹⁵”. Kā arī Kriminālprocesa likuma 14.pants nosaka - Ikvienam ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez neattaisnotas novilcināšanas. Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu un citiem objektīviem apstākļiem. Taču šis termiņš tiek saistīts tieši ar amatpersonu darbību, proti, cik objektīvi tiek izmeklēta krimināllieta. Kādā rajona tiesas spriedumā tika secināts, ka “Paša apsūdzētā attieksme pret saviem procesuālajiem pienākumiem ir ietekmējusi kriminālprocesa pabeigšanas termiņu un tiesai nav pamata secinājumam, ka kriminālprocess netiek pabeigts saprātīgā termiņā.”⁹⁶ Tādējādi, var secināt, ka saprātīga termiņa ievērošanu ietekmē tas, no kādiem avotiem amatpersonas var savākt pietiekami pierādījumus, un, jo vairāk personas bauda kriminālprocesuālo imunitāti, jo vairāk var veidoties neatklāti noziedzīgi nodarījumi vai tiek ietekmēts saprātīgs termiņš kriminālprocesā.

3.2.2 Ieguvumi krimināltiesībās piešķirot imunitāti arī advokātu biroja darbiniekiem

Šī darba mērķis bija noskaidrot, vai advokātu biroja darbiniekiem ir nepieciešama kriminālprocesuālā imunitāte. Noskaidrojot to, kā tiek aizsargātas personu tiesiskās intereses,

⁹⁴ Latvijas zvērinātu advokātu kolēģija. Pieejams: <https://www.advokatura.lv/lv/kolegija/> [Aplūkots 24.04.2021]

⁹⁵ Kriminālprocesa likums. LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [06.03.2021-31.12.2021]

⁹⁶ Cēsu rajona tiesas 2014.gada 9.decembra spriedums Lietā Nr. 11840

kā arī to tiesības uz korespondences neaizskaramību gadījumos, kad advokātu biroju darbiniekiem nav piešķirta kriminālprocesuālā imunitāte. Darba gaitā autore secīgi nonāca pie secinājuma, ka advokātu biroja darbiniekiem būtu jāpiešķir kriminālprocesuālā imunitāte, jo šī brīža regulējums Kriminālprocesa likumā un Advokatūras likumā nesasniedz advokātu biroju klientu interešu ievērošanu.

Kā būtiskākie ieguvumi kriminālprocesā ar kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršanu būtu tādi, ka tiktu novērsts šobrīd esošais pamattiesību aizskārums personām, kas vērsas pēc juridiskās palīdzības. Proti, informācija, kuru nodod klients advokātu birojam kopumā. Piešķirot kriminālprocesuālo imunitāti gan juristiem, gan juristu palīgiem, kā arī administratīvajam personālam, tiktu aizsargātas klienta intereses, proti, tiesības uz taisnīgu tiesu, korespondences aizsardzība, tādējādi, ka tiktu aizliegts pratināt advokātu biroja darbiniekus, vai no tiem izprasīt informāciju.

Kā arī, piešķirot kriminālprocesuālo imunitāti advokātu biroja darbiniekiem, tiktu novērsta būtiska problemātika, saistībā ar to, ka uz advokātu biroja darbiniekiem neattiektos Krimināllikuma 315. pants, proti, atbildība par neziņošanu, ja zināms, ka ir noticis, vai tiek gatavots noziedzīgs nodarījums. Tādējādi, tiek rasts kompromiss starp advokātu biroju kvalitatīvu darbu no vienas puses un kriminālprocesa objektīvu izskatīšanu, jo līdz šim brīdim, varēja rasties nekvalitatīva darbība no advokātu biroju puses, gadījumā, ja darbiniekam kļuvis zināms kāds iespējams noziedzīgs nodarījums, vai izmeklēšanas iestādes pieprasa kādu informāciju tieši no advokātu biroja darbiniekiem, toties objektīva kriminālprocesa norise šajā gadījumā netiek aizskarta.

Attiecībā uz izņemamo informāciju, ar grozījumiem Kriminālprocesa un Advokatūras likumā tiek panākts arī tas, ka nevar izņemt dokumentus, ko sastādījuši advokātu biroja darbinieki. Šis aspekts papildus sniedz personai tās aizsardzību uz korespondenci, privāto dzīvi, un, tā var būt droša, ka tās sniegtā informācija advokātu birojam netiks izpausta izmeklēšanas iestādēm.

Darba autore salīdzinot Kriminālprocesa un Advokatūras likuma grozījumu ieguvumus uz zaudējumus, uzskata, ka tomēr kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršana advokātu biroja darbiniekiem ir uzskatāms tikai kā ieguvums tiesību sistēmā, kā arī demokrātiskā, tiesiskā valstī.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā darba autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

1. Advokātu birojā ir tādi darbinieki kā juristi, juristu palīgi, kā arī administratīvais personāls, kas ikdienā saskarās ar līdzīgiem darba pienākumiem, ko veic advokāti, kuri uz šādiem pienākumiem bauda kriminālprocesuālo imunitāti.
2. Šobrīd pēc Kriminālprocesa likuma un Advokatūras likuma ir iespējams noprotināt advokātu biroja darbiniekus, izņemt no tiem to sastādītos dokumentus, pierakstus, kā arī pakļaut kriminālatbildībai, ja darbinieki neziņo par to rīcībā nonākušu informāciju par noziedzīgu nodarījumu, tādējādi apdraudot advokātu biroju klientu intereses.
3. Jurists un jurista palīgs advokātu birojā virzās uz advokāta amatu, tādējādi to pienākumi ir līdzīgi advokātu pienākumiem.
4. Ar šī brīža kriminālprocesuālās imunitātes neesamību tiek aizskartas, ne tikai klienta intereses, ne tikai kriminālprocesa norises intereses, bet arī paša advokāta biroja intereses saduras (rodas tāds kā interešu konflikts), jo no vienas puses vērtējot juristu un juristu palīgu pienākumus, tiem ir pienākums rīkoties klienta interesēs, bet no otras puses Krimināllikuma 315. pants paredz atbildību par noziedzīga nodarījuma neziņošanu.
5. Advokātu biroja darbinieki veicot savus darba pienākumus saskaras ar advokātu biroja klienta konfidenciālu informāciju.
6. Advokātiem ir nesamērīgs slogs, pastarpināti piešķirot kriminālprocesuālo imunitāti, kontrolēt klienta interešu aizsardzību gadījumos, ja kādu darbību veic advokātu biroja darbinieks.
7. Kriminālprocesuālās imunitātes neattiecināšana uz advokātu biroja darbiniekiem veicina interešu sadursmi, jo no vienas puses advokātu biroja darbiniekiem ir pienākumi rīkoties klienta interesēs, bet no otras puses Krimināllikuma 315. pants paredz atbildību par noziedzīga nodarījuma neziņošanu.
8. Ja šie pienākumi, ko veic advokātu biroja darbinieki kādā brīdī sakrīt ar darbībām, uz kurām advokāts bauda kriminālprocesuālo imunitāti, tas nozīmē, ka informācija, ar ko strādā advokātu biroja darbinieki, nav pasargāta, un, tādējādi noteikti būtu nepieciešams piešķirt arī darbiniekiem kriminālprocesuālo imunitāti.

9. Piešķirot advokātu biroja darbiniekiem kriminālprocesuālo imunitāti, tiek aizsargātas advokātu biroja klienta tiesības uz privāto dzīvi, korespondences neaizskaramību, tiesības uz aizstāvību, taisnīgu tiesu.
10. Kriminālprocesuālās imunitātes piešķiršana advokātu biroja darbiniekiem ir samērīga attiecībā pret kriminālprocesa objektīvu, taisnīgu izskatīšanu saprātīgā termiņā.
11. Kriminālprocesuālā imunitāte advokātu biroja darbiniekiem ir jāpiešķir ne tikai Advokatūras likumā, bet arī Kriminālprocesa likumā, pamatojoties uz to, ka klienta intereses kriminālprocesā tiek var tikt būtiskāk aizskartas.
12. Kriminālprocesuālās imunitātes nepiešķiršana advokātu biroja darbiniekiem būtu pretrunā ar demokrātisku, tiesisku valsti, pamatojoties uz to, ka demokrātiska, tiesiska valsts aizsargā personu intereses.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Literatūra

1. Ā. Meikališa, K.Strada- Rozenberga, Kriminālprocess shēmās A daļa, Latvijas Vēstnesis, Rīga, 2007,
2. Balodis K., „Pamattiesību ierobežojumu pieļaujamība demokrātiskā valstī” *”Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē.* Referāts nolasīts Satversmes tiesas organizētajā starptautiskajā konferencē. Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/runas-un-raksti/pamattiesibu-ierobezojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/>
3. BDO Law. Privātuma paziņojums – klienta personas dati. 2020. gada 10. janvāris. Pieejams: <https://www.bdolaw.lv/lv-lv/juridiskas-atrunas/privatuma-pazinojums-%E2%80%93-klienta-personas-dati>
4. Darba devējs: Advokātu birojs "FORT". Jurista Vārds, 03.11.2020., Nr. 44 (1154), 34.lpp.
5. Darba devējs: ZAB "Rusanovs & Partneri". Jurista Vārds, 29.09.2020., Nr. 39 (1149), 34.lpp.
6. Darba devējs: Zvērinātu advokātu birojs "Cobalt". Jurista Vārds, 27.11.2018., Nr. 48 (1054), 38.lpp.
7. Darba devējs: zvērinātu advokātu birojs "Rode un Partneri". Jurista Vārds, 19.06.2018., Nr. 25 (1031), 46.lpp.
8. Edīte Brikmane. Personas dati un Vispārīgā datu aizsardzības regula – skaidrojums. <https://advokati-juristi.eirotemida.com/lv/datu-aizsardzibas-regulas-skaidrojums/>
9. Education Centre DURBE. Kādas varētu būt nākotnes profesijas? Pieejams: <https://m.travelnews.lv/?pid=94639>
10. Ģenerāladvokātes Julianas Kokotes [Juliane Kokott] secinājumi, sniegti 2010. gada 29. aprīlī Lietā C-550/07 P Akzo Nobel Chemicals Ltd u.c. Pret Eiropas Komisiju. Pieejams: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=83189&doclang=LV>.
11. Inese Helmane. Zvērināti advokāti: klientu izpētei svarīga arī informācijas pieejamība 05. novembrī, 2020. Pieejams: <https://lvportals.lv/norises/321608-zverinati-advokati-klientu-izpetei-svariga-ari-informacijas-pieejamiba-2020>

12. Jēkabsons Ē., Šcerbinskis V., Latvijas Advokatūra. Zvērināti advokāti un zvērinātu advokātu palīgi biogrāfijās 1919-1945. Rīga: Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 2007., 11.lpp
13. Jurista Vārds. Stājas spēkā grozījumi Advokatūras likumā. Jurista Vārds, 09.03.2021., Nr. 10 (1172), 8.lpp.
14. KPMG Zvērinātu advokātu birojs. Pieci mīti par Datu regulas piemērošanu. 17.04.2018. Pieejams: https://kpmglaw.lv/pieci_miti_par_datu_regulas_piemerosanu
15. Latvijas zvērinātu advokātu kolēģija. “Latvijas zvērinātu advokātu kolēģija”. Pieejams: <https://www.advokatura.lv/lv/kolegija/>
16. Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 2015.gada 8.oktobra vēstule nr.1-31-2696 Par advokāta profesionālās darbības apdraudējumu.
17. Mačuka Jakaterina. Vispārīgās datu aizsardzības regulas piemērošanas komentāri un vadlīnijas. Pieejams: <https://advokati-juristi.temida.lv/lv/datu-aizsardzibas-regulas-piemerosanas-komentari/>
18. Matule S. Advokatūras izaicinājumi Latvijas simtgadē. Jurista Vārds, 27.03.2018., Nr. 13 (1019),
19. Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca. Jurists. Pieejams: <https://tezaurs.lv/mlvv/#/sv/jurists>
20. Niedre A., Advokātu neatkarības problēmas, Jurista Vārds, 2010.gada 21.septembris, Nr.38 (633)
21. Par likumprojektu Nr.748/Lp13 “Grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā” Pieejams:<http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/56B8B50E6C988EACC22585D9002666E7?OpenDocument>
22. Profesijas standarts. Reģistrācijas numurs PS 0215 Profesija Jurista palīgs. Pieejams: http://www.niid.lv/files/prof_standartu_registrs/Jurista_paligs.pdf
23. Profesijas standarts. Reģistrācijas numurs PS 0296 Profesija – Juriskonsults. Pieejams:http://www.niid.lv/files/prof_standartu_registrs/Juriskonsults.pdf
24. Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2009. gada 15. aprīļa sēdes protokols Nr. 4. Jurista palīga profesijas standarts. Pieejams: <https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/ps0215.pdf>
25. [b.a.]Socionika un profesijas izvēle. Jurists. 2016. gada 28. oktobris. Pieejams: <https://iprofesija.lv/jurists-profesijas-apraksts/>
26. Tarlaps M. Uzmanību – jurists mājās!Attālināta darba organizācija advokātu birojā. Jurista Vārds, 21.04.2020., Nr. 16 (1126),

27. Valsts Kanceleja. Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata, 2016, Pieejams: <https://tai.mk.gov.lv/book/1/chapter/103>
28. Zeppa-Priedīte V. Advokātu imunitāte – aktuālie problēmjaudājumi. Jurista Vārds, 19.06.2018., Nr. 25 (1031),
29. Zvērinātu advokātu biroja “Fort” komanda. Pieejams: <https://fort.lv/people-2/>
30. Zvērinātu advokātu birojs “Lumos”. Pieejams: <https://lumos.lv/>
31. Zvērinātu advokātu biroja “Njord” darba sludinājums biroja administratoram. Termiņš beidzies 10.02.2019. Pieejams: <https://www.cv.lv/lv/vacancy/206284/zverinatu-advokatu-birojs-njord/biroja-administrators-e>
32. Zvērinātu advokātu biroja “Njord” komanda. Pieejams: <https://www.njordlaw.com/lv/Komanda>
33. Advokatas (Lithuania) Advokāts (Lietuva). Reglamentēto profesiju datu bāze. https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=regprof&id_regprof=4854&tab=si
34. Cambridge Dictionary. Lawyer. Pieejams: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lawyer>
35. Dixon Nicolee. Lawyers’ Immunity. Pieejams: <https://www.parliament.qld.gov.au/documents/explore/ResearchPublications/ResearchBriefs/2005/200513.pdf>
36. Eesti advokatuur. Estonian bar association [Igaunijas advokātu kolēģija. Igaņu advokātu asociācija.] Pieejams: https://advokatuur.ee/eng/advocates/find-advocates?attorney_filter%5Bregion%5D=&attorney_filter%5Bletter%5D=&attorney_filter%5Btype%5D%5B%5D=Assotsieerunud+liige&attorney_filter%5Barea%5D%5B%5D=28
37. Is a lawyer immune from a legal suit? The doctrine of ‘Advocate’s Immunity’ Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=c470b143-c9af-4688-a556-467ba522fc7a>
38. Lauren Frost . November 20, 2020. What is the difference between a lawyer, a legal administrator, and an attorney? Pieejams: <https://www.oxbridgeacademy.edu.za/blog/what-is-the-difference-between-a-lawyer-a-legal-administrator-and-an-attorney/>
39. [b.a.] Law Office Administrator Job Description. Pieejams: <https://jobs.localjobnetwork.com/job-descriptions/law-office-administrator-job->

- description [Aplūkots 25.03.2021] Start Your Legal Career as a Legal Assistant .2019. gada 23. decembrī. Pieejams: <https://paralegal.laws.com/legal-assistant>
40. [b.a] What Does a Legal Administrator Do? 2019. gada 23. decembris. Pieejams:<https://paralegal.laws.com/law-administration/legal-administrator>

Normatīvie akti

41. Apvienoto Nāciju Pamatprincipi par advokātu lomu. Pieejams: <https://advokatura.lv/lv/dokumenti-par-advokaturas-jautajumiem/radit/25/>
42. Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Starptautisks dokuments daudzpusējs. Pieņemts 04.11.1950 Latvijas Vēstnesis, 143/144
43. Eiropas parlamenta un padomes 2012. gada 22.maija direktīva 2012/13/ES Par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0013&from=lv>
44. Eiropas parlamenta un padomes regula ES(2016) 679 (2016.gada 26.aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) . Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679>
45. Eiropas advokāta profesijas pamatprincipu harta un eiropas advokātu ētikas kodekss. Pieejams: https://www.ccbe.eu/NTCdocument/ccbe_etikas_kodekss_15_1253625489.pdf
46. Latvijas Republikas Satversme. LV likums. Pieņemts 15.02.1992. [01.01.2019-...red.]
47. Darba likums. LV likums. Pieņemts 20.06.2001 [05.01.2021-31.05.2022 red.]
48. Advokatūras likums. LV likums. Pieņemts 27.04.1993. [16.03.2021-29.04.2021 red.]
49. Kriminālprocesa likums. LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [06.03.2021-31.12.2021]
50. Krimināllikums. LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [02.02.2021-31.12.2021 red.]
51. Mediācijas likums. LV likums. Pieņemts 22.05.2014. [01.01.2020-...red.]
52. Par valsts sociālo apdrošināšanu. LV likums. Pieņemts 01.10.1997 [01.01.2021-30.06.2021 red.]
53. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums. LV likums. Pieņemts 17.07.2008 [01.07.2020-...red.]
54. Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām: Ministru kabineta noteikumi Nr. 264, [10.02.2021-...red.]

55. Zvērinātu advokātu ētikas kodekss. Pieejams: <https://advokatura.lv/lv/dokumenti-par-advokaturas-jautajumiem/radit/23/>

Juridiskās prakses materiāli

56. Eiropas cilvēktiesību tiesas 2012.gada 6. decembra spriedums lietā Michaud pret Franciju, 118.punkts pieejams:
[https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-115377%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-115377%22]})
57. Tiesas 2014. gada 8. aprīļa spriedums (virspalāta) Digital Rights Ireland un Seitlinger u.c. (apvienotās lietas C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238). Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0293>
58. Augstākās tiesas senāta Krimināllietu departamenta 29.09.2020 lēmums lietā Nr. SKK-97/2020
59. Augstākās tiesas senāta Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 29.maija spriedums Lietā Nr. A420527613
60. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 20. jūnija spriedums Lietā Nr. C27156610 [2.2]
61. Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2016.gada 22.decembra lēmums lietā nr. SKK-659-16 (11096196008).
62. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010. gada 10. novembra spriedums lietā nr. SKC-625/2010 pieejams:
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:aK_3IHEPPdMJ:at.gov.lv/downloadlawfile/3223+&cd=1&hl=lv&ct=clnk&gl=lv
63. Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2013.gada 6. decembra spriedums Krimināllietā Nr.11096196008
64. Cēsu rajona tiesas 2014.gada 9.decembra spriedums Lietā Nr. 11840002207
65. Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2018. gada 21. novembra spriedums Lietā (arhīva Nr. K29-0359-18/7)
66. Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2018. gada 31. jūlija spriedums Latvijas Republikas vārdā. Lietas arhīva Nr. C-3290-18/27

Bakalaura darbs "Advokātu biroja darbinieku kriminālprocesuālā imunitāte" izstrādāts LU Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba autore: _____ Sabīne Russaka

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Darba vadītāja: Dr.iur.,prof. Kristīne Strada - Rozenberga _____

2021. gada ____ . _____

Recenzents/-e: _____

2021. gada ____ . _____

Darbs iesniegts Krimināltiesisko zinātņu katedrā 2021. gada ____ . _____

Dekāna pilnvarotā persona: _____

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

2021. gada ____ . _____, protokola Nr. _____

Komisijas sekretāre/-s: _____